

Foreningen Grønlandske Børn

”Et godt liv i Danmark”
Evalueringssrapport 2008

Indhold

1.	Evaluering af "Et godt liv i Danmark" – indledning	2
1.1	Om det samlede evalueringskoncept	2
1.2	Fokusområder i 2008-evalueringen	3
1.3	Om projekt "Et godt liv i Danmark"	3
2.	Procesevaluering	7
2.1	Input og fremdrift	7
2.1.1	Projektets deltagere	7
2.1.2	Projektets organisering og personalesituation	12
2.1.3	Projektets fremdrift	17
2.1.4	Samlet vurdering af projektets input og fremdrift	21
2.2	Indhold, indsats og konceptintegritet	22
2.2.1	Overordnet tilgang	22
2.2.2	Projektets konkrete, deltagerrettede indsatser	26
2.2.3	Projektets konkrete, personalerettede aktiviteter	29
2.2.4	Samlet vurdering af projektets indhold, indsats og konceptintegritet	30
3.	Resultatevaluering	32
3.1	Output – umiddelbare resultater & effekter	32
3.1.2	Samlet vurdering af projektets foreløbige resultater	38
3.2	Outcome – langsigtede resultater & effekter	39
4.	Anbefalinger	40
4.1	Anbefalinger vedr. projektets input og fremdrift	40
4.2	Anbefalinger vedr. indhold, indsats og konceptintegritet	41
4.3	Anbefalinger vedr. resultater	42
5.	Datagrundlag	43

1. Evaluering af "Et godt liv i Danmark" – indledning

1.1 Om det samlede evalueringskoncept

Dette er den første af i alt tre evalueringsrapporter vedr. projekt "Et godt liv i Danmark".

Modelafprøvning

Projekt "Et godt liv i Danmark" kan grundlæggende beskrives som en **modelafprøvning**: Projektet bygger på et omfattende udviklingsarbejde, som dels har resulteret i en meget udbygget beskrivelse af **konceptet for den planlagte indsats**, dels i formuleringen af decideret **forandringsteori** om **hvilke resultater** denne indsats forventes at foranledige og **hvorfor**.

Dobbelt evalueringsfokus

Med afsæt heri indeholder det samlede evalueringskoncept for projekt "Et godt liv i Danmark" følgende dobbelte fokus:

(1) For det første evalueres projektets **proces**, herunder med fokus på såvel **input og fremdrift** i projektet som **konceptintegritet** i indsatsen. Målet med procesevalueringen er løbende at kunne understøtte projektets fremdrift og bidrage til at fastholde den planlagte kurs mod målsætningen.

(2) For det andet evalueres projektets **resultater**, herunder med fokus på såvel dokumentation af umiddelbart konstaterbare resultater (output) som sandsynlighedsvurdering af mere langsigtede resultater/effekter (outcome/ impact).

360 graders evaluering - metodetriangulering

Metodisk er dataindsamlingen vedr. såvel proces som resultater designet som en **360 graders evaluering**. Således sikres analyserne en høj validitet via konsekvent **data- og metodetriangulering**. Desuden anlægges konsekvent en lærende tilgang, hvor fokus er **fremadrettet konstruktivt** og med en klar ambition om at **forstå projektets virkelighed** frem for alene at læse og rapportere de "tørre tal" vedr. projektets input og output.

Lærende tilgang

1.2 Fokusområder i 2008-evalueringen

Primært fokus på proces

Fokus i 2008-evalueringen er **primært procesevalueringen**, herunder med henblik på at rapporten kan levere en art processtøtte til projektet ved at fokusere analyser og anbefalinger på, hvor man indholds- og fremdriftsmæssigt bør sætte ind for at komme i mål via rette kurs. Vores indsamling og analyser af data har således hovedsageligt fokuseret på at levere følgende:

- En status på projektets **input og fremdrift** – hvordan går det i forhold til den oprindelige projektplan? Her er fokus på de på forhånd opstillede målsætninger/succeskriterier vedr. projektets målgruppe og rekruttering af samme, projektets ansatte og øvrige frivilligt tilknyttede, forbrug af projektmidler og overholdelse af deadlines for igangsættelse af aktiviteter i henhold til projektkalender, etc. Disse succeskriterier har både været styrende for de spørgsmål, vi har stillet i dataindsamlingen, og for vores efterfølgende vurdering af, hvorvidt projektet opretholder det forventede tempo og volumen.
- En indholdsmæssig vurdering af projektets **indsats** – med hvilken grad af **konceptintegritet** gennemføres aktiviteterne? Eller med andre ord: er projektet indholdsmæssigt på rette kurs? Her har den på forhånd opstillede forandringsteori samt definitionen af de planlagte aktiviteter og progressionslinien for samme været styrende for spørgsmålene i dataindsamlingen, lige som de har fungeret som gældende vurderingsstandard i vores efterfølgende fortolkning af data. Ud fra en betragtning om at man via projektarbejdet løbende bliver klogere på, hvad der fungerer i praksis, har vi dog også søgt at inddrage projektledelsens, områdeledernes samt weekendmedarbejderes, frivilliges og cafelederes undervejs høstede erfaringer i vores vurdering af projektets indsats og konceptintegritet.

Sekundært fokus på resultater

Sekundært indeholder 2008-evalueringen også en indkredsning af **foreløbige, kortsigtede resultater**. Også her har såvel dataindsamling som fortolkning af data været styret af den forandringsteori, der er beskrevet for projektet, samt ikke mindst af det underliggende og meget omfattende indikatorudviklingsarbejde. De opstillede indikatorer/succeskriterier har således fungeret som vurderingsstandard for, hvorvidt de umiddelbart konstaterbare resultater er tilfredsstillende – i betragtning af, hvor langt projektet er nået på progressionslinien.

1.3 Om projekt ”Et godt liv i Danmark”

Et landsdækkende integrationsprojekt

Projekt ”Et godt liv i Danmark” skal i henhold til projektbeskrivelsen være et **landsdækkende integrationsprojekt for socialt udsatte grønlandske børn og unge (7-18 år) med bopæl i Danmark**. Projektperioden strækker sig fra 2007 til 2010, og selve projektet er finansieret af satspuljemidler. Hertil kommer en tilknyttet men forudgående projektudviklingsdel, som blev finansieret af midler fra Egmont-fonden.

Projektets organisering	<p>Projektet skal organiseres med fælles projektledelse og projektsekretariat. Herunder skal den konkrete udmøntning af projektet organiseres i fem regionale satellitafdelinger (København, Odense, Esbjerg, Århus og Aalborg), således at projektet også i praksis kan fungere som et landsdækkende tilbud til målgruppen.</p> <p>Projektets kernebemanding skal bestå af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En overordnet projektleder • En projektmedarbejder • Fem regionale områdeledere • Bemanding af weekendkolonierne med en ekstra, deltidsansat medarbejder (ud over områdelederen) samt et antal frivillige • Særskilt bemanding af forældrecaféerne med fem timelønnede medarbejdere <p>Ud over selve kernebemandingen skal ASF Dansk Folkehjælp tilknyttes projektet, i og med at de er medarrangører af og finansierer de årlige familieejre for projektdeltagerne (børn og deres forældre).</p> <p>For at sikre fælles forståelse og platform for arbejdet, løbende viden- og erfaringsudveksling samt konsistens og ensartethed i de fem regioners tilbud til målgruppen, skal der afholdes månedlige heldagsmøder for de fem områdeledere.</p>
Projektets målgruppe	<p>Målgruppen for projektet er defineret ved at være grønlandske børn, hvis forældre typisk er enlige forsørgere, forældre på overførselsindkomst, forældre med et aktivt eller tidligere misbrug, og/eller på andet vis socialt isolerede forældre. Hertil kommer, at målgruppen ofte lider under øvrige interne problemer i familien, såsom vold i hjemmet, et familieliv uden grænser, struktur og forudsigelighed, manglende opbakning fra hjemmet i forhold til deltagelse i folkeskolen, samt en næsten total mangel på primærvoksne, der kan introducere til danske hverdagsstrukturer, forståelser og omgangsformer. Som følgevirkning heraf udviser børnene typisk endogene problemer i form af lavt selvværd, de er ofte følelsesmæssigt indadvendte og er ikke vant til verbale refleksioner eller til at modtage anerkendelse. I relation til omgivelserne giver ovenstående ofte anledning til omfattende social isolation af børnene, herunder at de oplever fordomme og mobning, og at de ikke er aktive/tilstede/synlige i hverken skole, nærmiljø eller foreningsliv.</p>
Et helhedsorienteret tilbud	<p>Med afsæt i denne målgruppebeskrivelse er projektet defineret som et helhedsorienteret tilbud, hvor fokus er på at afhjælpe de problemstillinger børnene oplever i forhold til såvel familie som skole, nærmiljø og sports- og foreningsliv.</p>
Konkrete indsatser - hoved- og støttetiltag	<p>Projektets konkrete indsats i forhold til målgruppen er bygget op som ét hovedtiltag samt fem støttetiltag:</p>

- Hovedtiltaget er i alt 9 **månedlige weekendkolonier samt to årlige aktivitetsdage**, som alle skal afholdes regionalt.
- Det første støttetiltag er en række **forældrecaféer**, som skal iværksættes i umiddelbar relation til de månedlige weekendkolonier.
- Hertil kommer et andet støttetiltag, nemlig en større fælles **børnelejr** for de fem regionale grupper af børn, som skal afholdes én gang årligt i skolesommerferiens første uge.
- Desuden skal der afholdes årlige **familielejre**, som er en form for betalt ferie for forældre med børn tilknyttet projektet - arrangeret og finansieret af ASF Dansk Folkehjælp.
- Det fjerde støttetiltag består i etableringen af et korps af frivillige **kontaktfamilier**, som skal fungere som et supplerende støttetilbud til de af weekendkoloniernes deltagere, som af personalet vurderes at kunne have udbytte.
- Endelig består det femte og sidste støttetiltag i en række løbende **opfølgingsopgaver** i tiden mellem alle de øvrige tiltag.

Projektets målsætning og progressionslinie

Den samlede overordnede **målsætning** for projekt "Et godt liv i Danmark" er at afhjælpe målgruppens dobbeltmarginalisering som socialt udsatte og som etnisk minoritet.

Såvel hovedtiltag som støttetiltag skal således i hele projektperioden være rettet mod en realisering af denne overordnede målsætning. Alle tiltag, herunder særligt weekendkolonierne, skal dog indholdsmæssigt skifte fokus over tid, således at de løbende forholder sig til den gældende **progressionslinie** for projektet.

Jf. denne progressionslinie handler det første udviklingstrin om at skabe **kendskab til projektet og lyst til at deltage** blandt målgruppen. Herefter drejer det sig om at **finde styrker og ressourcer** blandt deltagerne – med udgangspunkt i grønlandske børns fortrin hvad angår fysiske og motoriske kompetencer, fysisk udfoldelse, udeliv og oplevelser i naturen. Det tredje udviklingstrin handler om at **udvikle deltagernes historie/verbale og reflektive kompetencer**, dvs. forbedre deltagernes evner til at udtrykke oplevelser, følelser og behov med ord. Herefter flyttes fokus i det fjerde udviklingstrin til at dreje sig om at **opdage muligheder i deltagernes nærmiljø**, herunder at give deltagerne kendskab til tilbuddenes eksistens/nærmiljøets muligheder samt at overkomme vanskeligheder med at bruge og overskue dansk infrastruktur.

Alle de forudgående udviklingstrin anses som forudsætninger for at bevæge sig videre til det femte udviklingstrin, der handler om at **bryde med isolationen** – både i form af at knytte venskaber med andre deltagere i projektet, men også med andre børn i nærmiljøet via faktisk benyttelse af de eksisterende tilbud. I det "at bryde med isolationen" ligger en række mere individualiserede aktiviteter end i de foregående udviklingstrin, herunder at blive bevidst om egne ønsker og interesser, at få støtte til alle de praktiske

foranstaltninger, såsom indmeldelse, kontingent, sportstøj, mental opbakning, støtte til at forstå dansk omgangsform, mv. Endelig handler det sjette og sidste udviklingstrin om at **definere egne behov og drømme** – dvs. støtte til at give deltagerne fremtidsdrømme form og hjælpe deltagerne med at opsøge viden om, hvordan de kan realiseres.

Empirisk og teoretisk grundlag for projektet

Som nævnt ligger der et **omfattende empirisk og teoretisk forarbejde** bag projekt "Et godt liv i Danmark". For det første bygger den indholdsmæssige sammensætning af projektets aktiviteter og struktureringen af disse efter den nævnte progressionslinie på et empirisk og erfaringsbaseret funderet **helhedssyn** på målgruppens udfordringer vedr. forhold som familie, skole, nærmiljø og fritidsaktiviteter¹. For det andet bygger projektet på en velargumenteret forandringsteori, som dels definerer projektets indsats inden for en **systemisk, miljøterapeutisk tilgang**, og dels udmøntes i en lang række konkrete **indikatorer** for, hvordan/hvornår/hvorvidt projektet bliver en succes².

Med afsæt i ovenstående evalueringskoncept, vores prioritering af særlige fokusområder i 2008-evalueringen samt den overordnede projektbeskrivelse, har vi i det følgende evalueret projekt "Et godt liv i Danmark".

¹ Jf. kapitel 2 i projektbeskrivelsen.

² Jf. kapitel 4 og 5 i projektbeskrivelsen samt dokumentation af programteorien bag projektet.

2. Procesevaluering

2.1 Input og fremdrift

I evalueringen af input og fremdrift for projekt ”Et godt liv i Danmark” har vi valgt at skelne mellem hhv. projektets deltagere (afsnit 2.1.1), projektets organisering og personalesituation (afsnit 2.1.2) og projektets fremdrift i relation til progressionslinien mv. (afsnit 2.1.3). I det følgende er disse tre emner evalueret via en løbende sammenstilling af de oprindelige krav til og målsætninger for projektet med den faktiske, aktuelle situation. I afsnit 2.1.4 samler vi op og fremhæver særlige opmærksomhedspunkter til det videre forløb.

2.1.1 Projektets deltagere

Krav/målsætninger

I henhold til den oprindelige projektbeskrivelse er **projektets målgruppe** som allerede nævnt defineret ved at være grønlandske børn, hvis forældre typisk er enlige forsørgere, forældre på overførselsindkomst, forældre med et aktivt eller tidligere misbrug, og/eller på andet vis socialt isolerede forældre. Hertil kommer, at målgruppen ofte lider under øvrige interne problemer i familien, såsom vold i hjemmet, et familieliv uden grænser, struktur og forudsigelighed, manglende opbakning fra hjemmet i forhold til deltagelse i folkeskolen, samt en næsten total mangel på primærvoksne, der kan introducere til danske hverdagsstrukturer, forståelser og omgangsformer. Som følgevirkning heraf udviser de børn, som er målgruppe for projektet, typisk endogene problemer i form af lavt selvværd, de er ofte følelsesmæssigt indadvendte og er ikke vant til verbale refleksioner eller til at modtage anerkendelse. I relation til omgivelserne giver ovenstående ofte anledning til omfattende social isolation af børnene, herunder at de oplever fordomme og mobning, og at de ikke er aktive/tilstede/synlige i hverken skole, nærmiljø eller foreningsliv.

Det oprindelige mål vedr. **antal deltagere** er, at hvert område skal have 15-20 deltagende børn og unge, som alle falder inden for ovenstående målgruppespecifikation, og som alle forventes at deltage gennem hele projektperioden³. Desuden forventes børnenes/de unges forældre at deltage i månedlige forældrecafeer og årlige familieejre

Fakta/den aktuelle situation

Antal deltagere og deres engagement

Ser vi først på **antallet af deltagende børn** og børnenes **engagement og stabilitet** i projektet, så viser den seneste opgørelse fra områdelederne følgende:

	Antal børn	Gennemsnitlig deltagelsesprocent	Antal børn med ≤ 50 % deltagelse
København	17 (14)	79 %	2 (33 %), 1 (53 %)
Århus	12 (9)	86 %	2 (33 %), 1 (50 %)
Odense	15 (14)	86 %	1 (50 %)
Aalborg	18 (18)	83 %	0
Esbjerg	20 (17)	80 %	3 (50 %)

Samlet set viser denne opgørelse, at projektet aktuelt har 82 deltagere og at det i hovedtræk lever op til målsætningen om 15-20 deltagere pr. område. Der er dog formentlig behov for at sætte lidt ekstra fokus på deltagersituationen i Århus, hvor der – blandt de 12 registrerede deltagere – kun ser ud til at være 9-10 børn, som aktivt deltager i hovedparten af weekendkolonierne og de øvrige fælles aktiviteter i projekt "Et godt liv i Danmark".

Ser vi dernæst på **forældrenes deltagelse** i forældrecafeerarrangementer, så fremgår det af de fem områders registreringer, at deltagelsesprocenten varierer mellem 30 og 57 % - dvs. der er relativt stor variation fra område til område med hensyn til hvor hyppigt forældrene deltager. En forældredeltagelse på omkring knap 60 % ligger på et rimeligt acceptabelt niveau, hvorimod de øvrige 4 områder, der kun har oplevet en forældredeltagelse på mellem 30 og 43 %, ikke kan være tilfredse hermed. Som det fremgår af afsnit 2.1.3 og afsnit 2.2 har denne svigtende deltagelse i flere områder givet anledning allerede iværksatte eller fremadrettede planer om ændring i forældrecafeekonceptet.

³ Målsætningen om alle deltagernes fulde deltagelse i hele projektperioden på 3 år er formuleret vel vidende, at der i praksis kan forekomme ændringer/udskiftninger af deltagere undervejs.

Forklaringen på variationen mellem områder med hensyn til såvel antallet af deltagende børn, som børnenes og deres forældres faktiske engagement i projektaktiviteterne finder vi formentlig i det forhold, at de eksisterende grønlandske netværk er meget forskellige fra område til område. I Aalborg/Nordjylland er det grønlandske netværk meget stærkt, hvorimod det eksempelvis på Fyn er langt mere fragmenteret. Af interviewene med områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige fremgår det, at denne forskel mellem områderne blandt andet har affødt meget forskellige grundvilkår for rekruttering af deltagere til projektet. I Aalborg har man eksempelvis ikke behøvet at lægge mange kræfter i opsøgende arbejde, fordi man i forvejen modtog rigeligt med henvendelser fra de grønlandske familier selv. I Århus, København og på Fyn har man til gengæld oplevet den modsatte situation.

Blandt alle adspurgte er der desuden en fælles oplevelse af, at langt de fleste børn er meget engagerede i projektet, og at manglende engagement af og til skyldes kedsomhed ved enkeltstående aktiviteter eller særlige begivenheder i hjemmet. Der er dog også enighed på tværs af områderne mht. det maksimale antal deltagere, man med rimelighed kan have med på en weekendkoloni med den givne voksenbemanding: Hvis man vil fastholde et tilstrækkeligt engagement blandt børnene, ville et deltagertal på 20 børn være klart i overkanten, særligt hvis ét eller to børn kræver særlig opmærksomhed fra områdeledere. Det nuværende niveau med ca. 15 børn pr. koloni er mere passende – og det samme gælder i forhold til områdeledernes løbende opfølgning ind imellem kolonierne.

Sammenfattende viser ovenstående registreringer og interviewdata, at de kvantitative målsætninger i hovedtræk er opfyldt efter minimumskriteriet (dog med undtagelse af (i) Århus-områdets antal deltagende børn samt (ii) forældrenes deltagelse i forældrecafeer i 4 ud af 5 områder), og at det formentligt ville være kontraproduktivt for deltagernes engagement, hvis man rekrutterede flere deltagere pr. område end det nuværende antal.

Er deltagerne inden for målgruppen?

En ting er at opfylde de kvantitative målsætninger vedr. antal børn samt børnenes og deres forældres deltagelsesprocent. Mindst lige så centralt er det, at de deltagende børn tilhører projektets **målgruppe**.

Områdeledernes indledende interview med børnene

Til vurdering heraf tager vi indledningsvis afsæt i områdeledernes lange interview med hvert enkelt barn i forbindelse med deres optagelse i projektet. Af sammenfatningen på disse i alt 61 interview fremgår det eksempelvis, at børnenes dansk kundskaber som gennemsnit betraget ikke var særligt gode ved tidspunktet for deres optagelse i projektet. Kun 55 % oplevede selv, at de talte godt dansk, og 95 % af interviewene er da også gennemført på grønlandsk.

Hovedparten af børnene kom desuden på daværende tidspunkt fra brudte familier (88 % boede kun sammen med enten deres mor eller far, ikke begge forældre), og typisk med en hverdag præget af en ustabil boligsituation og skolegang med relativt hyppige flytninger/stedskift. Hele 70 % af børnene gav endvidere udtryk for ikke dagligt at tale med nogen derhjemme om, hvordan deres dag havde været eller mere generelt, hvordan de havde det. Og hovedparten af børnene udtrykte tilsvarende relativt svag kontakt til

klassekammerater, andre venner og nærmiljø i det hele taget. Det samlede billede af børnene på baggrund af disse interview er således, at de ved projektstart faldt klart inden for målgruppekriterierne.

Områdeledernes seneste karakteristik af børnene

I tillæg hertil har områdelederne lavet en systematiseret karakteristik af deres respektive deltagergrupper fra november 2008. Ved læsning af nedenstående opgørelse er det værd at bemærke, at der ikke er tale om ”både/og” kriterier – dvs. deltagerne skal ikke nødvendigvis opfylde alle kriterier på én gang for at falde ind under projektets målgruppe. Det centrale er, at de deltagende børn kan betegnes som **socialt udsatte grønlandske børn og unge i skolealderen**⁴ og med **bopæl i Danmark**.

	Kbh.	Årh.	Ode.	Aal.	Esb.	Samlet
Barnet er mellem 6 og 16 år	100	100	100	100	100	100 %
Barnet lever i social isolation	41	75	93	37	75	62 %
Barnet er af grønlandsk herkomst	100	100	100	100	100	100 %
Barnet har vanskeligt ved at begå sig fagligt og socialt ift. skole, fritidsaktiviteter og nærmiljø	53	75	79	63	63	66 %
Barnets forælder er enlig forsørger på overførselsindkomst	53	75	93	74	69	72 %
Barnet har danske sprogvanskeligheder	18	56	57	63	31	45 %
Barnet oplever/har oplevet alkohol- og/eller stofmisbrug i hjemmet	71	81	71	95	44	73 %
Barnet oplever fordomme og mobning	41	63	50	26	81	51 %
Barnet oplever/har oplevet vold i hjemmet	29	88	93	58	31	59 %
Barnet er uvant med at udtrykke egne følelser og behov verbalt	65	94	71	89	69	78 %
Barnets familie lever i social isolation	65	69	100	26	56	61 %
Barnets reaktionsmønster ift. svigt og utryghed er indadvendt	88	75	43	95	56	73 %
Barnets forælder lider af psykiske traumer	53	31	64	26	25	39 %
Barnet har lavt selvværd	53	69	64	100	88	76 %
Barnets familieliv er præget af mangel på grænser, struktur og forudsigelighed	53	63	64	74	81	67 %
Barnet er motorisk velfungerende	94	100	71	100	88	91 %
Barnet mangler primærvoksne, der kan introducere til danske hverdagsstrukturer, forståelser og omgangsformer	88	81	86	83	80	82 %

Som det fremgår, opfylder samtlige deltagere både (i) alderskriteriet og (iii) kriteriet om grønlandsk herkomst. Hvad angår kriteriet om at være socialt udsat, så kan social udsathed som bekendt komme af mange forskellige årsager. Her ses det, at langt hovedparten af deltagerne enten opfylder

⁴ I projektbeskrivelsen er målgruppen defineret efter alderskriterier 7-18 år, men i praksis arbejder man med et alderskriterie der siger, at barnet skal være mellem 6 år (hvis de er startet i skolen og fylder 7 senere på året) og 16 år (ved projektstart).

kriteriet om (iii) at mangle primærvoksne, der kan introducere til danske hverdagsstrukturer mv., (iv) at barnet er uvant med at udtrykke følelser og behov verbalt, (v) at barnet har lavt selvværd, (vi) at barnet oplever alkohol-/stofmisbrug i hjemmet og/eller (vii) at barnets forælder er enlig forsørger på overførselsindkomst. Samlet set tyder områdeledernes karakteristik af deres respektive deltagere på, at **deltagerne i alle områder ligger inden for målgruppen.**

At områdelederne er meget opmærksomme på, at deltagerne *skal* opfylde målgruppekriteriet for at være med, understreges også af, at de af og til udfaser enkelte deltagere fra projektet, fordi de over tid er faldet ud af projektets målgruppe – enten fordi deltagernes situation forværres så meget, at et mere intensivt tilbud er påkrævet, eller fordi deres situation forbedres så meget, at deres plads i projektet bør gives til et barn, som har mere behov. Flere områdeledere har således efter eget udsagn oplevet at handle på denne baggrund og udfase en deltager inden for projektets første halvandet år.

At deltagerkredsen opfylder målgruppekriterierne understøttes endelig af supplerende data i form af allerede indhentede spørgeskemabesvarelser fra de deltagende børns folkeskolelærere.

Lærernes karakteristik af børnene

Ud af spørgeskemabesvarelser fra knap halvdelen af de deltagende børns folkeskolelærere (i alt 32 besvarelser), får vi en række supplerende karakteristika vedr. deltagerne. Det bemærkes, at det enkelte barns forældre skal give tilladelse til, at barnets lærer kontaktes af Foreningen Grønlandske Børn med henblik på spørgeskemabesvarelse. Det er områdeledernes oplevelse, at særligt de ringest stillede forældre ikke giver tilladelse til en sådan kontakt til barnets lærer. Derfor skal gennemgangen af lærerbesvarelserne læses med det væsentlige forbehold, at det antageligt ikke tegner et helt repræsentativt billede af de deltagende børn, men snarere af det mest velfungerende segment blandt børnene. Desuden er det i skrivende stund uafklaret, hvor mange lærere, der faktisk har fået tilsendt et skema, men blot ikke besvaret dette. Med disse forbehold in mente får vi følgende billede af børnene via lærerbesvarelserne:

Ca. en fjerdedel af børnene har en mere eller mindre ustabil skolegang, defineret ved at de typisk ikke kommer i skole alle ugens fem hverdage. Kun omkring halvdelen af børnene er altid eller næsten altid forberedt (via lektier eller anden forberedelse), og kun godt 40 % af børnene deltager altid eller næsten altid aktivt i undervisningen. Tilsvarende oplever lærerne, at kun omkring 50 % af børnene klarer sig godt eller rigtig godt på dansk, og for omkring 30 % af børnene vurderer deres lærer, at de fagligt fungerer dårligt eller meget dårligt.

Lærerne giver ikke udtryk for at der er væsentlige problemer med mobning, og ca. 60 % af børnene leger altid eller næsten altid med andre børn i skoletiden. Værre står det til efter skoletid, hvor langt hovedparten af børnene sjældent eller aldrig leger med deres klassekammerater. I forlængelse heraf vurderer lærerne for 20-25 % af børnenes vedkommende, at de personligt og socialt fungerer dårligt eller meget dårligt.

	Hver dag	3-4 dage om ugen	1-2 dage om ugen	Aldrig	Ved ikke
Hvor ofte kommer barnet i skole?	72 % (23)	19 % (6)	3 % (1)	0 % (0)	6 % (2)

	Altid	Næsten altid	Jævnligt	Sjældent	Aldrig	Ved ikke
Hvor ofte har barnet lavet lektier?	16 % (5)	41 % (13)	13 % (4)	19 % (6)	13 % (4)	0 % (0)
Hvor ofte er barnet på anden vis forberedt til skoledagen?	9 % (3)	38 % (12)	22 % (7)	19 % (6)	0 % (0)	13 % (4)
Hvor ofte leger barnet med de andre børn i klassen i skoletiden?	28 % (9)	28 % (9)	16 % (5)	16 % (5)	6 % (2)	6 % (2)
Hvor ofte leger barnet med de andre børn i klassen uden for skoletiden?	6 % (2)	6 % (2)	9 % (3)	28 % (9)	25 % (8)	25 % (8)
Hvor ofte oplever du at barnet bliver mobbet?	0 % (0)	0 % (0)	3 % (1)	19 % (6)	75 % (24)	3 % (1)
I hvor høj grad deltager barnet aktivt i undervisningen?	13 % (4)	28 % (9)	22 % (7)	38 % (12)	0 % (0)	0 % (0)
	Rigtig godt	Godt	Rimeligt	Dårligt	Meget dårligt	Ved ikke
Hvordan klarer barnet sig sprogligt på dansk?	19 % (6)	31 % (10)	31 % (10)	16 % (5)	0 % (0)	3 % (1)
Hvordan vurderer du generelt at barnet fungerer personligt?	13 % (4)	22 % (7)	38 % (12)	16 % (5)	6 % (2)	6 % (2)
Hvordan vurderer du generelt at barnet fungerer socialt?	19 % (6)	31 % (10)	19 % (6)	19 % (6)	6 % (2)	6 % (2)
Hvordan vurderer du generelt at barnet fungerer fagligt?	9 % (3)	31 % (10)	22 % (7)	25 % (8)	6 % (2)	6 % (2)

2.1.2 Projektets organisering og personalesituation

Krav/målsætninger

Ifølge projektbeskrivelsen skal projekt "Et godt liv i Danmark" **organiseres i fem regionale satellitafdelinger**, lokaliseret i hhv. København, Odense, Esbjerg, Århus og Aalborg Kommune. Med denne geografiske spredning er det således målsætningen, at projektet bliver et **landsdækkende tilbud** til målgruppen.

Projektet skal desuden **bemandes centralt** med en overordnet **projektleder**, som skal sikre, at projektet i de fem lokalområder holder sig inden for de beskrevne rammer hvad angår indhold og målgruppe, at alle planlagte aktiviteter iværksættes og målrettes realisering af projektets succeskriterier, alt sammen med respekt for projektets budgetramme og

tidsplan. I tillæg hertil skal projektleder motivere og levere socialfaglig sparring til områdelederne og projektmedarbejderen, samt varetage de dokumentations- og evalueringsaktiviteter, som FGB selv er ansvarlig for. Endelig skal projektleder varetage kommunikationsindsatsen samt skrive ansøgninger til diverse relevante fonde om støtte til projektrelaterede aktiviteter.

Desuden skal der ansættes en **projektmedarbejder**, som skal varetage planlægningen af den årlige børnelejr/sommerlejr og koordinere med ASF Dansk Folkehjælp ang. de årlige familielejre, samt varetage en række administrative opgaver i relation til projektledelsen. Herudover har projektmedarbejderen et særligt ansvar for at varetage etableringen af korpset af kontaktfamilier, herunder rekruttering via annoncering og øvrig kommunikation. Det er også projektmedarbejderens ansvar at afvikle introduktionskurser for kontaktfamilierne, at foretage match mellem kontaktfamilier og børn, samt at sikre, at kontaktfamilierne modtager den fornødne supervision og rådgivning.

Regionalt skal de fem områder bemandedes med hver deres regionale **områdeleder**, som er ansvarlig for den pædagogiske planlægning af projektets aktiviteter, samt for at forestå gennemførelsen i den direkte kontakt med deltagerne og varetage de heraf affødte opfølgingsopgaver. Desuden ansættes der i hvert område en **weekendmedarbejder** samt et antal **frivillige** til at varetage gennemførelsen af weekendkolonierne. Herudover skal der i hvert område ansættes en timelønnet **caféleder**, som skal varetage planlægning og afholdelse af forældrecafeer. Endelig er målet at rekruttere et antal frivillige **kontaktfamilier** til hvert område. Ambitionen er, at 50 % af de deltagende børn skal kunne tilknyttes en kontaktfamilie (dvs. der skal minimum rekrutteres 41 kontaktfamilier på landsplan).

Udover selve kernebemandingen skal **ASF Dansk Folkehjælp** tilknyttes projektet, idet de skal fungere som medarrangører af samt finansiere de årlige familielejre.

Fakta/den aktuelle situation

Betragter vi først det faste, lønnede personale i projektet, samt dets forskellige tilknyttede grupper af frivillige, så er billedet følgende:

Kvantitative mål vedr. bemanning

- **Projektledelse:** Projektet har været underlagt lidt skiftende projektledelse siden opstarten i 2007, men på baggrund af interview med områdeledere, weekendmedarbejdere, frivillige og projektledelsen selv er det evaluators klare vurdering, at projektet for indeværende er under stabil projektledelse. Projektledelsen består i dag – som påkrævet – af en projektleder og en projektmedarbejder. Desuden har projektledelsen i 2008 forsøgsvis indbefattet ansættelse af praktikant. Eftersom praktikantordningen har været succesfuld, overvejes den gentaget i 2009.
- **Områdeledere:** Projektet har aktuelt 4 fungerende områdeledere (alle fuldtidsansatte) samt én sygemeldt områdeleder. De fleste områder har

været under stabil områdeledelse siden opstart, idet kun et enkelt område har oplevet et antal udskiftninger på områdelederposten inden for det første halvandet år. I det pågældende område (København) er det evaluators umiddelbare vurdering, at området for indeværende er ved at få opbygget en stabil områdeledelse. Det væsentligste opmærksomhedspunkt er således at afklare situationen omkring områdeledelsen i Esbjerg-området. Desuden kunne der være en idé i at overveje, hvordan man proaktivt kan/vil håndtere den udfordring, at områdelederne i det daglige ikke har nogen kolleger/sparringspartnere, idet deres weekendmedarbejdere kun er ansat 54 timer om måneden, ligesom de kun møder de øvrige områdeledere på månedsmøderne samt i forbindelse med supervision én gang månedligt⁵. På sigt indebærer dette manglende kolleganetværk en potentiel trussel mod fastholdelsen af områdelederne, hvorfor evaluator anbefaler at der afsøges muligheder for en opgradering af områdeledernes kollegiale situation.

- **Weekendmedarbejdere:** Der er pt. ansat weekendmedarbejdere i alle fem områder. De arbejder efter en årsnorm på 648 timer fordelt over 12 måneder – med en gennemsnitlig norm på 54 timer pr. måned. Der er lidt forskellig praksis fra område til område mht. den præcise rolle- og arbejdsdeling mellem områdeleder og weekendmedarbejder. Af interview med områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige fremgår det, at der er høstet gode erfaringer i de områder, hvor weekendmedarbejderen varetager opgaver, som i særlig grad aflaster områdelederen i forhold til den løbende opfølgning. Eksempelvis lader man i ét område weekendmedarbejderen varetage alle former for indkøb og andre lavpraktiske opgaver forud for weekendkolonierne. I en andet område har weekendmedarbejderen påtaget sig opgaver såsom at tage kontakt til alle deltagende børns lærere (efter forudgående indhentelse af forældrenes tilladelse) angående besvarelser af spørgeskema. Et tredje eksempel på aflastning er, at en weekendmedarbejder har varetaget en væsentlig del af indsatsen for at skaffe en efterskoleplads til en af deltagerne. Desuden fremsætter flere af de interviewede forslag om at opnormere weekendmedarbejderne med cafemedarbejdernes timer, dels med henblik på at sammenkoble de forskellige projektaktiviteter mere end nu (hvor forældrecafeerne er forholdsvis afkoblet fra de øvrige aktiviteter), dels med henblik på at sikre områdeledere og weekendmedarbejdere mulighed for mere kollegial sparring i hverdagen.
- **Cafemedarbejdere:** Der er ansat cafémedarbejdere i alle fem områder, men af interviewene med områdeledere og cafemedarbejdere fremgår det, at der er en vis variation fra område til område mht. hvordan cafemedarbejderne arbejder i praksis – både hvad angår omfang og indhold. Som også nævnt i afsnit 2.1.1 har der hidtil været svingende, men generelt relativt lav forældredeltagelse til cafearrangementerne, hvilket har givet anledning til overvejelser om, hvorvidt man med fordel

⁵ Månedlig supervision er først iværksat pr. august 2008, og er således en forholdsvis ny anledning for områdelederne til at mødes.

kunne ændre konceptet for forældrecafeer, så det var mindre afkoblet fra de øvrige projektaktiviteter (se mere herom i afsnit 2.2).

- **Frivillige:** Alle områder har tilknyttet et antal frivillige, og i alle områder omfatter kredsen både frivillige med pædagogisk-/socialpædagogisk uddannelse og frivillige med helt andre typer faglig baggrund. Desuden tæller kredsen af frivillige i alle områder et meget bredt spektrum af personlige kompetencer. Blandt alle adspurgte er oplevelsen, at gennemførelsen af weekendkolonier – som i meget vidt omfang er baseret på frivillige – *fungerer*. Der er imidlertid stor variation fra område til område mht. hvor skrøbeligt frivillig-fundamentet opleves. Der er eksempelvis forskel på, hvor mange frivillige der er *fast* tilknyttet, hvor let det er at rekruttere nye frivillige, samt hvilken inddragelse af de frivillige i planlægningen af weekendkolonier, områdelederne lægger op til hhv. har held med at gennemføre. Med henblik på at undgå, at frivillig-fundamentet for weekendkolonierne bliver for skrøbeligt, foreslår evaluatoren at områdelederne drager nytte af hinandens bedste erfaringer omkring inddragelse/engagement af de frivillige. I skrivende stund har Foreningen Grønlandske Børn desuden indledt et udviklingsarbejde vedr. udarbejdelse af en frivilligpolitik. Første seminar herom afholdes 12/3-09, hvor frivillige og medarbejdere deltager. Det er foreningens forhåbning, at en sådan frivilligpolitik vil imødekomme behovet for pleje og fastholdelse af frivillige.
- **Kontaktfamilier:** Etableringen af korpset af kontaktfamilier er igangsat, men endnu ikke fuldført. Målet er at rekruttere kontaktfamilier til ca. 50 % af de deltagende børn og unge på landsplan – dvs. ca. 41 kontaktfamilier. Rekrutteringsindsatsen har indtil videre omfattet følgende tiltag: Der er udarbejdet et antal postkort samt en folder til rekruttering af kontaktfamilier. Begge dele er udsendt til medlemmer af FGB, uddelt via områdelederne, sendt til grønlandske huse i de fem områder, mv. Desuden har avisartikler, foreningens nyhedsbrev og hjemmeside samt områdeledernes generelle kontakt med netværk været en del af rekrutteringsindsatsen. Det står endnu tilbage at se, hvor mange nye kontaktfamilier rekrutteringsindsatsen samlet set resulterer i. I skrivende stund er status dog, at 15 familier har ansøgt om at blive kontaktfamilie. For de første 10 allerede rekrutterede kontaktfamilier afholdtes introduktionskursus d. 24/1-09, hvor en psykolog holdt oplæg om tilknytningsteorier, mestringsstrategier mv., med særlig vægt på kobling af teori til praksis. Desuden satte oplægsholderen – med afsæt i erfaringer fra plejefamilier – fokus på de problemstillinger, der typisk opstår, når et fremmed barn bliver en del af ens egen familie, eksempelvis med de værdisammenstød mv., der naturligt følger heraf. De deltagende oplevede introduktionskurset som virkelig givtigt, og de første 10 familier er nu klar til at blive matchet med et barn. Desuden er det første reelle match og møde mellem kontaktfamilie og barn allerede gennemført med succes (jf. kontaktfamiliens udsagn), mens de øvrige kontaktfamilier forventes at blive matchet med deltagende børn inden længe. For de resterende 5 rekrutterede samt øvrige kommende kontaktfamilier er der planlagt introduktionskursus d. 25/4-09. Endelig er det væsentligt at fremhæve

det forhold, at målet vedr. antal kontaktfamilier nu er realiseret på Sjælland, hvorfor Foreningen i dette område kan udrulle den fulde planlagte pakke af aktiviteter for kontaktfamilier (som ud over introduktionskurset omfatter supervision, erfa-møder og rådgivning). Fremadrettet er tanken således at bruge Sjælland som pilottest, hvor erfaringerne herfra kan komme de øvrige områders korps af kontaktfamilier til gode, når disse er fuldt etablerede. Indtil da planlægger Foreningen af følge kontaktfamilierne i de øvrige områder tæt via telefonisk kontakt og evt. hjemmebesøg. Som nævnt er etableringen af korpset af kontaktfamilier den del af projektets organisering/personalesituation, der halter mest. I vurderingen er det dog meget væsentligt at holde sig for øje, at der ikke oprindeligt er afsat særskilte ressourcer i projektet til rekrutteringen af kontaktfamilier. Derfor er evaluators eneste konklusion herpå, at det er positivt at etableringen er igangsat og skrider frem som beskrevet.

**Kompetencer,
engagement og stabilitet
blandt ansatte...**

En ting er, om det i kvantitet er lykkedes at bemane projektet som oprindeligt planlagt. Noget andet er, hvorvidt det i mere kvalitative termer er lykkedes at bemane med de rette kompetencer, med hele paletten af nødvendige kompetencer, og med personale der udviser det ønskede engagement og stabilitet i projektet. På baggrund af de gennemførte interview er det evaluators oplevelse, at dette mål i høj grad er indfriet for det faste, lønnede personale: alle er meget engagerede, de besidder de rigtige faglige og menneskelige kompetencer og langt hovedparten er fuldt ud stabile i projektet. Ikke desto mindre viser interviewene også et behov for at overveje, hvordan man fremadrettet kan sikre fastholdelsen af områdeledere og weekendmedarbejdere. Blandt de konkrete ideer er eksempelvis et forslag om at skære lidt ned i antallet af weekendkolonier med henblik på at holde områdelederne nede på 37 timer/ugen. Desuden foreslås det som allerede nævnt af flere, at opnormere weekendmedarbejderne med cafemedarbejdernes timer (og evt. yderligere) med henblik på at sammenkoble de forskellige projektaktiviteter mere end nu, og med henblik på at sikre områdeledere og weekendmedarbejdere mulighed for mere kollegial sparring i hverdagen.

... og frivillige

Som allerede nævnt viser interviewene imidlertid også lidt varierende stabilitet og engagement blandt gruppen af frivillige på tværs af de fem områder: nogle steder fungerer frivilligruppen helt uproblematisk, enkelte andre steder har de interviewede en oplevelse af, at det er rigtig svært at rekruttere mange nok og at fastholde deres engagement. Denne udfordring må betegnes som iboende i et projekt, hvis drift og kerneaktiviteter i så høj grad er baseret på frivillig arbejdskraft, som det er tilfældet for "Et godt liv i Danmark". Af interviewene fremgår det dog, at nogle områdeledere har haft held til at etablere en slags positiv engagement-spiral, hvor de systematisk og velplanlagt inddrager de frivillige i planlægningen og gennemførelsen af aktiviteter. Dels udsender de invitationer til deltagelse i så god tid, at det er realistisk for de frivillige at kunne komme. Og dels er de meget opmærksomme på, hvad de respektive frivillige med fordel kan bruges til. Her kaster denne systematiske inddragelse et ekstraordinært engagement af sig, fordi de frivillige føler ejerskab til og medansvar for projektet, ligesom de naturligt oplever "at få rigtig meget igen" fra de deltagende børn og unge, når de udviser så stort et engagement. Et andet oplagt tiltag fra

projektledelsens side er at gentage den netop afholdte – og meget succesfulde – frivilligweekend samt eventuelle andre kombinerede sociale og faglige arrangementer for frivillige. I skrivende stund har Foreningen Grønlandske Børn netop modtaget kr. 30.000 fra uddannelsespuljen under Center for Frivilligt Socialt Arbejde, således at der kan afholdes en ny frivilligweekend i efteråret 2009.

2.1.3 Projektets fremdrift

Krav/målsætninger

Jf. projektbeskrivelsen strækker **projektperioden** sig fra 2007 til 2010. Projektets intensive periode forventes dog at ophøre medio 2010, hvorefter det sidste halve år vil fungere som udslusningsperiode.

Fra medio 2007 og frem er der fastlagt en **progressionslinie** for weekendkolonierne, således at de i et halvt år ad gangen tager afsæt i følgende temaer i tilrettelæggelsen af koloniernes programmer og aktiviteter:

- Temaet for projektets 1. halvår (medio-ultimo 2007) er at skabe **begejstring** og derved **lyst til deltagelse** i projektet. Fokus i det første halve år handler således om at skabe rammer for relationsdannelser mellem børn, unge og voksne via omsorg, tryghed og forudsigelighed - primært via aktiviteter på stedet for koloniernes afholdelse, og med udgangspunkt i kendskabet til de grønlandske børn/unges særlige styrker og ressourcer, dvs. hovedsageligt via fysiske aktiviteter og gode historier.
- Temaet for projektets 2. halvår (primo-medio 2008) er **at blive set og hørt**, eller med andre ord at lære at vise/fortælle sin egen historie og at se/høre hinandens historier.
- Temaet for projektets 3. halvår (medio-ultimo 2008) er **selv at se og høre** – mere præcist handler det om at opdage ”hvad er byens historier?”
- Temaet for projektets 4. halvår (primo-medio 2009) er en generel introduktion til det **at handle og opleve byen** og finde ud af hvilke muligheder der er i byen.
- Temaet for projektets 5. halvår (medio-ultimo 2009) er en gentagelse af det foregående tema ”Hvad er der af muligheder i byen”, men her specifikt **i relation til egne behov og egen lyst**.
- Endelig er temaet for projektets 6. halvår (primo-medio 2010) – under overskriften ”Hvad er barnets/den unges drømme og ønsker for fremtiden” – at foranstalte mulighed for at børnene/de unge kan **realisere deres ønsker** og/eller **definere drømmen** som en tanke, som ikke nødvendigvis kan/skal realiseres lige nu.

Under denne progressionslinie med halvårslige, skiftende temaer, er der opsat en række mål vedr. projektets **konkrete indsats** i forhold til målgruppen. Helt overordnet skal projektet bygges op som ét hovedtiltag samt fem støttetiltag:

- Hovedtiltaget er **månedlige weekendkolonier**, som afholdes regionalt i den weekend om måneden, der i tid ligger umiddelbart efter udbetaling af løn/offentlige ydelser. Der skal afholdes i alt 9 kolonier om året i hver af de fem regioner. Der foruden skal der i oktober og december måned afholdes aktivitetsdage som erstatning for disse kalendermåneders weekendkolonier⁶.
- Det første støttetiltag er en række **forældrecaféer**, som skal afholdes i umiddelbar relation til de månedlige weekendkolonier. Caféarrangementerne skal efter planen afholdes samme fredag som weekendkolonierne, men være fysisk placeret på andre lokationer end kolonierne.
- Hertil kommer et andet støttetiltag, nemlig en større fælles **børnelejr/sommerlejr** for de fem regionale grupper af børn. Børnelejren skal afholdes én gang årligt i skolesommerferiens første uge.
- Desuden skal der afholdes **familielejre**, som er en form for betalt ferie for forældre med børn tilknyttet projektet. Familielejrene arrangeres og finansieres af ASF Dansk Folkehjælp, og de afholdes ad tre på hinanden følgende omgange hvert år, således at alle de deltagende børn og deres forældre kan komme på familielejr én gang årligt, uanset hvor i landet de bor.
- Det fjerde støttetiltag består i etableringen af et korps af frivillige **kontaktfamilier**. Etableringen skal varetages af en projektmedarbejder, som bl.a. skal sikre at familierne uddannes i de særlige problemstillinger, der gælder for grønlandske børn og unge, således at de kan fungere som et supplerende støttetilbud til de af weekendkoloniernes deltagere, som af personalet vurderes at kunne have udbytte. Tanken er, at kontaktfamilierne skal give børnene mulighed for at opleve omsorg i trygge og forudsigelige rammer, samt give dem kendskab til normer og omgangsformer i et fungerende og forudsigeligt familiemiljø.
- Endelig består det femte og sidste støttetiltag i en række løbende **opfølgingsopgaver** i tiden mellem alle de øvrige tiltag. Denne opfølgning varetages af områdelederne, og omfatter eksempelvis:

⁶ Den helt oprindelige plan var at afholde i alt 11 weekendkolonier årligt – men i december 2007 konstaterede man, at det var uholdbart i praksis. Derfor ændrede man to af de årlige weekendkolonier til enkeltstående aktivitetsdage, og denne model er fastholdt siden.

- Individuel støtte og rådgivning til deltagerne i perioderne mellem weekendkolonierne
- Kontakt til sagsbehandler, PPR og skole
- Følgeordninger til fritidsaktiviteter og samarbejde med lokale foreninger
- Uddannelsesvejledning og udflugter til uddannelsesinstitutioner
- Etablering af sprogundervisning og lektielæsning
- Månedlige skriftlige afrapporteringer om projektets aktiviteter og deltagernes udvikling, udbytte og behov – herunder indhold, omfang og målsætning i forhold til opfølgingsaktiviteter

Fakta/den aktuelle situation

Efterlevelse af
progressionslinien - de 6
udviklingstrin

Hvad angår projektets **skiftende halvårige temaer**, som ifølge projektbeskrivelsen skal følge **projektets progressionslinie** eller 6 udviklingstrin, så er det evaluators klare vurdering, at projektet også i praksis efterlever denne målsætning. En gennemgang af samtlige programmer for weekendkolonier, samt interview med områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige viser med al ønskelig tydelighed en stærk bevidsthed om at arbejde med de skiftende halvårige temaer, og arbejdet er desuden velkoordineret på tværs af de fem områder, således at områderne følges ad.

Interviewene viser dog også, at der er forskel på i hvilket omfang områdelederen inddrager weekendmedarbejdere og frivillige i ideudviklingen omkring, hvordan temaets ramme kan fyldes ud på kolonierne. Flere områdeledere udtrykker endvidere, at nogle temaer har vist sig at fungere bedre end andre – med særligt vægt på, at det virker kunstigt helt at forlade fokus på de tidlige temaer, fx ”at blive set og hørt”, allerede efter 6 måneder, fordi et halvt år ikke er tilstrækkeligt lang tid for alle deltagende børn til at udvikle disse kompetencer. Der er imidlertid også forskel på, hvor fastlåste de enkelte områdeledere føler sig af temaerne – eller med andre ord: hvor kreative de selv oplever at være inden for de givne rammer. Her er det i evaluators øjne dels oplagt at fremme idé- og erfaringsudvekslingen mellem områdelederne, lige som projektledelsens udmelding om at forstå de halvårige temaer som en ramme frem for et diktat bør tages alvorligt blandt alle områdeledere.

Betragter vi dernæst projektets **generelle aktivitetsniveau**, så er det – på baggrund af oversigter over planlagte weekendkolonier mv. for 2008 og 2009, samt på baggrund af samtlige gennemførte interview – evaluators overordnede vurdering, at projekt ”Et godt liv i Danmark” holder kadencen på de væsentligste fronter:

Weekendkolonier og
aktivitetsdage ✓

- Hovedtiltaget – de **månedlige weekendkolonier** – afholdes som planlagt i alt 9 gange om året i hver af de fem regioner. Der foruden

afholdes som planlagt to regionale **aktivitetsdage** om året – én i skolernes efterårsferie og én op til jul.

Forældrecafeer - behov for ændring af konceptet?

- Støttetiltag nr 1. – **forældrecaféerne** – afholdes, som allerede nævnt, med varierende stabilitet og varierende deltagelse i de fem områder. I Københavnsområdet har man med stort held erstattet forældrecafeen med ”Det gode køkken”, som er et fællesspisningsarrangement for børn, forældre samt alle ansatte og frivillige i området. ”Det gode køkken” er bevidst placeret i slutningen af måneden (i stedet for i begyndelsen, som er den oprindelige plan med forældrecafeerne) med henblik på (1) at muliggøre, at børn og forældre kan deltage sammen (uden karambolage med weekendkolonierne), samt (2) at fremme incitamentet til at deltage, fordi forældrenes penge antageligt er ved at slippe op sidst på måneden. Det er evaluators overbevisning, at man med fordel kunne overveje at udbrede denne model i de øvrige områder – ikke mindst med henblik på at sammenkoble forældreinddragelsen med projektets øvrige aktiviteter.

Børne-/sommerlejr ✓

- Støttetiltag nr. 2 - den store fælles **børnelejr/sommerlejr** for de fem regionale grupper af børn – er indtil videre afholdt som planlagt i 2007 og 2008, og er desuden programsat for 2009.

Familielejr ✓ - men udfordring angående målgruppeafgrænsning

- Støttetiltag nr. 3 – **familielejrene** – er arrangeret i samarbejde med og finansieret af ASF Dansk Folkehjælp, og de er som planlagt afholdt ad tre på hinanden følgende omgange i både 2007 og 2008. Den væsentligste bemærkning til familielejrene er, at der er en mindre, men ret u hensigtsmæssig forskydning mellem målgruppen for ”Et godt liv i Danmark” og ASF Dansk Folkehjælps målgruppe. Det har i praksis betydet en forpurring af det oprindelige mål om, at *alle* de deltagende børn og deres forældre kan komme på familielejr én gang årligt, uanset hvor i landet de bor, fordi ASF Dansk Folkehjælp ikke har kunnet give adgang for børn med fx én forælder i arbejde eller andre baggrundsforhold, som i princippet har stillet det pågældende barn lidt stærkere. Med henblik på fremadrettet at kunne indfri målsætningen om at tilbyde familielejre til alle deltagende børn og unge, anbefaler evaluator således, at Foreningen Grønlandske Børn afsøger mulighederne for at finde finansiering til disse børns deltagelse andetsteds.

Korps af kontaktfamilier – forsinket, men på rette vej

- Støttetiltag nr. 4 - etableringen af et korps af frivillige **kontaktfamilier** – er i skrivende stund påbegyndt med det første succesfulde match mellem den første kontaktfamilie og et barn (jf. mailkorrespondance), lige som de første 10 rekrutterede kontaktfamilier netop har været på introduktionskursus. Alle 10 kontaktfamilier er således i skrivende stund klar til at blive matchet med et barn. Det væsentligste der er at bemærke vedr. kontaktfamilierne er, at opstarten af denne del af projektet er næsten et år forsinket. Årsagerne til denne forsinkelse er forskellige ydre forhold, såsom skiftende projektledelse, den praktiske nødvendighed af at få andre dele af projektet til at køre først, mv. Desuden har det været en markant udfordring, at der ikke oprindeligt var afsat ressourcer i projektet til rekrutteringsdelen. Men den projektmedarbejder, som skal varetage etableringen, er pt. i fuld gang hermed, ligesom hun har planlagt og iværksat kursusaktiviteter for

familierne vedr. de særlige problemstillinger, der gælder for grønlandske børn og unge. Etableringen af korpset af frivillige kontaktfamilier er således forsinket, men nu på rette vej.

Løbende opfølgning -
fungerer, men under pres

- Endelig varetages støttetiltag nr. 5 - de løbende **opfølgingsopgaver** i tiden mellem weekendkolonier og alle de øvrige tiltag – som planlagt af områdelederne. Men på baggrund af interview med områdelederne, projektledelsen, weekendmedarbejdere og frivillige står det klart, at områdelederne på dette punkt føler, at tiden hurtigt bliver knap og at de derfor er underlagt nødvendigheden af at prioritere blandt opfølgingsopgaverne. Således må de i praksis opprioritere akutte behov for individuel støtte og rådgivning til deltagerne, kontakt til deltagerens sagsbehandler, PPR og/eller skole. Dette sker på bekostning af de øvrige opfølgingsopgaver, herunder udvikling af arbejdet med det enkelte barn, således at ovenstående almindeligvis fylder langt mere end eksempelvis følgeordninger til fritidsaktiviteter og samarbejde med lokale foreninger, uddannelsesvejledning, udflugter til uddannelsesinstitutioner eller etablering af sprogundervisning og lektielæsning. I forlængelse af tidligere fremsatte anbefalinger, foreslår evaluator her, at områdelederne i videre omfang end i dag bruger frivillige og/eller (evt. opnormerede) weekendmedarbejdere til at varetage de ”lettere” opfølgingsopgaver – herunder eksempelvis følgeordninger til fritidsaktiviteter, udflugter til uddannelsesinstitutioner og lektielæsning. Det anerkendes dog, at det fortsat vil kræve en væsentlig indsats fra områdelederens side, hvis disse opgaver skal varetages af frivillige.

2.1.4 Samlet vurdering af projektets input og fremdrift

Sammenfatter vi ovenstående, så er det evaluators samlede vurdering af projektets input og fremdrift, at projektet er velorganiseret og velbemandet på stort set alle fronter, at deltagerkredsen samlet set opfylder såvel krav om kvantitet som målgruppekriterier, at det er i fuld fremdrift og nogenlunde følger planen.

Væsentlige
opmærksomhedspunkter
vedr. input og fremdrift

I vores optik er de væsentligste **opmærksomhedspunkter** følgerne:

- **Deltagerantallet i Århus-området** bør vies lidt ekstra opmærksomhed.
- Der bør generelt sættes fokus på at højne **forældreengagementet** i de forældrerettede aktiviteter – eksempelvis ved at ændre **konceptet for forældrecaferne**, så forældreinddragelsen ikke er afkoblet fra de øvrige projektaktiviteter.
- **Bemandingssituationen i Esbjerg-området** bør afklares.
- Der bør fastholdes et fokus på **områdeledernes arbejdsbyrde**. Om muligt kunne man med fordel opnormere weekendmedarbejdernes timetal med henblik på større aflastning af områdelederne.

- Områdelederne bør dele og bruge hinandens bedste erfaringer vedrørende **rekruttering og fastholdelse af frivillige**. Behovet for pleje og fastholdelse af frivillige forventes til dels imødekommet via Foreningens netop iværksatte arbejde med udvikling af en decideret frivilligpolitik – dog med det forbehold, at politikken også skal implementeres i praksis, hvis den skal have effekt.
- Det bør understreges overfor områdelederne, at **de halvårlige temaer skal forstås som en ramme**, hvor inden for man har lov at være kreativ – og at områderne gerne må dele og bruge hinandens gode ideer og erfaringer.
- Hvad angår familieejrene, så bør det afklares hvorvidt der kan findes **finansiering** til de børn/unge i projekt ”Et godt liv i Danmark”, hvis familier **falder uden for ASF Dansk Folkehjælps målgruppe** for deltagelse i familieejrene.

2.2 Indhold, indsats og konceptintegritet

I evalueringen af projekt ”Et godt liv i Danmark” med hensyn til indhold, indsats og konceptintegritet, har vi valgt at skelne mellem hhv. projektets overordnede tilgang (afsnit 2.2.1), projektets deltagerrettede aktiviteter (afsnit 2.2.2) og projektets personalerettede aktiviteter (afsnit 2.2.3). Igen er disse tre emner evalueret via en løbende sammenstilling af de oprindelige krav til og målsætninger for projektet med den faktiske, aktuelle situation. I afsnit 2.2.4 opsummerer vi og fremhæver særlige opmærksomhedspunkter til det videre forløb.

2.2.1 Overordnet tilgang

Krav/målsætninger

Ifølge projektbeskrivelsen skal projektet anlægge en **systemisk, miljøterapeutisk tilgang** i arbejdet med børnene.

På det overordnede plan skal projekt ”Et godt liv i Danmark” etableres som:

- Et **helhedsorienteret** tilbud, som sætter fokus på børnenes problemstillinger både i relation til familie, skole, nærmiljø, sports- og foreningsliv
- Et tilbud, der **appellerer** til målgruppen af grønlandske børn
- Et tilbud, der tager **afsæt i de grønlandske børns særlige styrker og ressourcer**
- Et tilbud, der udvikler børnenes **evne til at udtrykke oplevelser, følelser og behov med ord**
- Et tilbud, der hjælper børnene til at **opdage muligheder i deres nærmiljø**
- Et tilbud, der hjælper børnene med at **bryde med deres isolation** og opnå **et bedre og bæredygtigt netværk**

- Et tilbud, der fremmer børnenes evne til at **definere egne behov og drømme**

Fakta/den aktuelle situation

Systemisk, miljøterapeutisk metode - kendskab, men evt. manglende fælles sprog?

Hvad angår målsætningen om at anlægge en **systemisk, miljøterapeutisk tilgang** i arbejdet med børnene, så gælder på den ene side, at områdelederne er opmærksomme herpå. På den anden side har områdelederne endnu ikke modtaget fælles introduktion til eller undervisning i den systemiske, miljøterapeutiske metode, hvilket indebærer en risiko for at de mangler fælles sprog og/eller forståelsesramme omkring projektets overordnede tilgang til arbejdet med børnene.

På månedsmødet i januar 2009 drøftede områdelederne og projektledelsen frugtbarheden af i fællesskab at dykke ned i metoderne. På baggrund af drøftelsen var der enighed om, at det på nuværende tidspunkt virker kunstigt/bagvendt at begynde at tilrette gældende (og i øvrigt velfungerende) praksis til den systemiske, miljøterapeutiske metode – uagtet at det formentlig ikke kræver markante ændringer i gældende praksis (evaluators vurdering). Til gengæld var der enighed om det frugtbare i at fremme en fælles bevidsthed og et fælles sprog omkring faktisk gældende praksis, ikke mindst som et nødvendigt afsæt for erfaringsudveksling. Med henblik på samme blev det derfor besluttet at holde en fagdag i løbet af foråret 2009, hvor en pædagogik-faglig proceskonsulent støtter områdelederne i opnåelsen af fælles bevidsthed og fælles sprog. Desuden har Foreningen ansøgt en udviklingspulje om midler til yderligere udvikling af projektet metode og tilgang (identifikation af bedste praksis) i 2010, og forventer svar på denne ansøgning i marts 2009.

Skisma mellem modelafprøvning og modeludvikling?

I projektteoretiske termer betyder denne øvelse i princippet, at projektet ændrer karakter fra at være en **modelafprøvning** til også at indeholde elementer af **modeludvikling**. Som nævnt i den indledende karakteristik af projektet (kapitel 1), så er projektet oprindeligt konstrueret som en modelafprøvning, i og med at det bygger på så grundigt et forudgående udviklingsarbejde. Ikke desto mindre er metode- eller modeludviklingselementet iboende i hovedparten af alt socialt arbejde, i og med at man i projektprocessen nødvendigvis gør sig en række erfaringer med hvad der hhv. virker og ikke virker efter hensigten i forhold til en given målgruppe.

... Eller blot naturlig erfaringsdannelse i processen?

I evaluators øjne strider gældende praksis ikke imod målsætningen om at drive projektet efter en systemisk, miljøterapeutisk tilgang, hvorfor manglende fælles introduktion hertil ikke giver anledning til en konklusion om manglende efterlevelse af krav i modellen. Samtidig bifalder evaluator udviklingsprocessen, så længe der er tale om udvikling og forfining af projektet inden for de på forhånd beskrevne rammer, og ikke i modstrid her med.

Betragter vi dernæst målsætningen om at etablere projekt "Et godt liv i Danmark" som **helhedsorienteret, appellerende, med afsæt i målgruppens særlige styrker, etc.**, så er evaluators samlede fortolkning af programmer for weekendkolonier samt indsamlede interviewdata følgende:

Et helhedsorienteret tilbud – dog med prioriteret fokus

- Der er i praksis tale om et **helhedsorienteret** tilbud, som sætter fokus på børnenes problemstillinger både i relation til familie, skole, nærmiljø, sports- og foreningsliv. Tilbuddets helhedsorientering er dog udfordret af to forhold: For det første er områdelederne, grundet ressourceknaphed/begrænset tid, nødsaget til at *prioritere, hvilke problemstillinger der skal tildeles mest fokus nu og her*. De vælger således i praksis først og fremmest at fokusere på børnenes endogene problemer/udfordringer og deres problemstillinger i relation til familie. I perioder/tilfælde, hvor disse fokusområder ikke er præget af akutte problemstillinger, flyttes områdeledernes fokus til også at omhandle skole, nærmiljø, sports- og foreningsliv. Samlet set forsøger områdelederne således aktivt at efterleve ambitionen om helhedsorientering, dog under de begrænsninger som de til rådighed værende ressourcer giver. Den anden udfordring for tilbuddets helhedsorientering er projektets *relativt begrænsede forældreinddragelse*. Projektet har børn og unge som klar målgruppedefinition, og de eneste aktiviteter, der skal inddrage/udvikle forældrene, er forældrecafeerne og de årlige familieejre, hvor af familieejrene er de mest velfungerende. Som én af de interviewede udtrykker sin bekymring: ”Når vi har børnene med på weekendkoloni eller lejr, føles det lidt som at sende tykke børn på julemærkehjem for at tabe sig – det hjælper ikke ret meget i længden, når vi efterfølgende sender dem hjem til forældrenes usunde mad”. Det skal dog samtidig understreges, at det ikke er de interviewedes oplevelse, at forældrene modarbejder projektet – blot at mange af dem selv har så massive problemer, at ikke aktivt magter at støtte deres børns udvikling gennem projektet. Den begrænsede forældreinddragelse er imidlertid et grundvilkår i projekt ”Et godt liv i Danmark”, idet der ikke er bevilget penge til yderligere forældrerettede aktiviteter. Det står endnu hen i det uvisse, hvorvidt denne begrænsede forældreinddragelse får indflydelse på projektets langsigtede resultater/effekter.

Et appellerende tilbud...

- Der er i praksis tale om et tilbud, der **appellerer** til målgruppen af grønlandske børn. Børnene beskrives af områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige i næsten alle tilfælde som meget begejstrede for alle aktiviteter. I projektets tidlige faser har områdelederne oplevet enkeltstående udfordringer med at ramme et passende aktivitetsniveau for weekendkolonierne, lige som det for nogle har været en udfordring at ramme et aktivitetsindhold, som på én gang appellerer til alle aldersgrupper. Således fremhæver områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige alle både styrker og udfordringer ved den store aldersspredning blandt de deltagende børn. Helt overordnet udtrykker flere af de interviewede glæde ved aldersspredningen, fordi de ser det som udtryk for, at projektet tager naturligt afsæt i en central del af grønlandsk kultur: At alle generationer fungerer sammen. Glæden ved aldersspredningen nuanceres derved, at det på den ene side er positivt for børnenes indbyrdes relationsdannelse, at de ældste øver sig i ”at tage sig af” de yngste, og at de yngste omvendt får ældre børn ”at se lidt op til” – men samtidig at alle børn, som følge af det store deltagerantal, også har mulighed for at knytte venskaber med jævnaldrende. På den anden side er der klare udfordringer forbundet med at engagere eksempelvis 17-årige piger i de samme aktiviteter som 7-årige drenge. Både hvad angår aktivitetsniveau

og differentiering af indhold udtrykker områdelederne dog nu, at man i fællesskab har gjort sig mange erfaringer og har implementeret denne læring i planlægningen af kolonierne. Eksempelvis har områdelederne gjort sig gode erfaringer med at dele børnene op efter alder i forhold til aktiviteter, der primært appellerede til de ældste eller de yngste. Således har man i flere tilfælde valgt – hvis personaleressourcerne på kolonierne tillod det – at lade de yngste blive hjemme og tage af sted med de ældste, når de programsatte aktiviteter (fx byture) handlede om at hjælpe deltagerne til på egen hånd at opdage muligheder i nærmiljøet.

... med afsæt i målgruppens styrker og ressourcer

- Områdelederne gør i praksis meget ud af, at "Et godt liv i Danmark" skal være et tilbud, der tager **afsæt i de grønlandske børns særlige styrker og ressourcer**. Der bliver således gennemgående og på tværs af alle fem områder lagt stor vægt på udendørs- og/eller fysiske aktiviteter såsom fisketure, klatreture, dragebygning og -flyvning, mv. Dette gælder både weekendkolonier, aktivitetsdage, børnelejr/sommerlejr og familielejr.

... med fokus på at fremme evnen til at udtrykke sig med ord

- Der er i praksis tale om et tilbud, der søger at udvikle børnenes **evne til at udtrykke oplevelser, følelser og behov med ord**. Der kan nævnes mange konkrete eksempler på aktiviteter med sigte herpå. I ét område har man ladet den samlede gruppe deltagere indspille en CD, i et andet område har børnene været på tegnekursus med særligt fokus på selvportrætter på et lokalt kunstmuseum. Og helt generelt lægger alle områdelederne meget vægt på at understøtte denne del af børnenes udvikling via nærvær og samtaler med børnene om emner som: "hvem er jeg?", "hvilke egenskaber har jeg?", "hvad er jeg god til?". I forhold til denne målsætning står projektet i nogle tilfælde over for den dobbeltudfordring, at nogle af de deltagende børn og unge på én gang har svært ved at udtrykke sig på dansk og svært ved verbalt at udtrykke oplevelser, følelser og behov. Ikke desto mindre illustrerer både interviewdata og gennemgang af weekendprogrammer, at der arbejdes målrettet med denne målsætning i tilrettelæggelsen af projektets aktiviteter.

... med fokus på at opdage muligheder i nærmiljøet (særligt for de ældste deltagere)

- Målsætningen om at hjælpe børnene til at opdage muligheder i deres nærmiljø er indbygget i temaerne for projektets 2. halvår 2008 og 1. halvår 2009, og indsatsen er således i gang, men endnu ikke afsluttet. På baggrund af interview og gennemgang af weekendprogrammer står det klart, at der i praksis er fokus på at hjælpe børnene til at **opdage muligheder i deres nærmiljø**, fx via ture til områdets hovedbyer og mindre byer. Dog oplever områdelederne en særlig udfordring i forhold til de yngste børn, som ikke på egen hånd kan eller skal kunne bruge byen selv. Desuden betyder den geografiske spredning i børnenes bopæl, at det er svært at via projektet at give alle deltagende børn og unge mulighed for at opdage mulighederne i den by, hvor de bor og færdes til daglig.

... med et underliggende fokus på at bryde børnenes isolation

- Målsætningen om at hjælpe børnene med at **bryde med deres isolation** og opnå **et bedre og bæredygtigt netværk** er et underliggende, men gennemgående emne i alle halvårstemaerne for projektet – dog ekspliciteret mest i temaerne for projektets 5. og 6. halvår (fra medio 2009 og frem). Af interview og weekendprogrammer fremgår det, at områdelederne *har* integreret fokus på disse målsætninger i de aktiviteter, de hidtil har tilrettelagt for deltagerne. De oplever dog, at der er store individuelle forskelle fra barn til barn med hensyn til, hvor

... og hjælpe dem til at definere egne drømme

målrettet man endnu kan arbejde med denne målsætning. For de fleste børn handler arbejdet med denne målsætning for indeværende om, at børnene skal knytte venskaber internt i projektgruppen, mens fokus på deres relationer i eget nærmiljø (fx i skolen eller hvor de bor) endnu ikke er sat på dagsordenen.

- Tilsvarende er det også i praksis en målsætning med projektet, at det skal være et tilbud, der fremmer børnenes evne til at **definere egne behov og drømme**. Igen gælder det dog, at der er store individuelle forskelle fra barn til barn med hensyn til hvor målrettet man endnu kan arbejde med denne målsætning. For indeværende er det kun de aller stærkeste blandt deltagerne, der er i stand til konkret at definere egne behov og drømme, og mange af deltagerne udtrykker blot et behov for helt basal omsorg. Som en frivillig beretter om en af de store piger blandt deltagerne: ”Jeg spurgte hende, hvad hun drømmer om. Til det svarede hun, at hun altid drømte den samme drøm om at sidde helt alene i en båd, som er ved at kæntre – og så kommer der én og redder hende. Den slags simple drømme om omsorg er meget karakteristisk for flere af pigerne i vores projekt”. I overensstemmelse med projektets progressionslinie forventes det i praksis, at denne målsætning først for alvor kommer til at definere dagsordenen hen mod projektets sidste halvår.

2.2.2 Projektets konkrete, deltagerrettede indsatser

Krav/målsætninger

De indholdsmæssige krav til/målsætninger for projektets deltagerrettede aktiviteter følger ovenstående mere generelle krav til projektets overordnede tilgang (afsnit 2.2.1) samt den fastlagte progressionslinie for projektet (afsnit 2.1.3).

Fakta/den aktuelle situation

Evalueringen af projektets konkrete, deltagerrettede aktiviteter bygger på programmer for weekendkolonierne samt interview med projektledelse, områdeledere, weekendmedarbejdere, cafemedarbejdere og frivillige. På denne baggrund er vurderingen af de enkelte aktivitetstyper følgende:

Weekendkolonier & aktivitetsdage ✓

- **Weekendkolonier og aktivitetsdage:** Indholdsmæssigt følger weekendkolonierne og aktivitetsdagene projektets progressionslinie og de skiftende halvårige temaer. De adspurgte områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige oplever grundlæggende en stor begejstring blandt de deltagende børn og deler oplevelsen af, at weekendkolonierne i hovedtræk er meget succesfulde og givtige for børnene. Enkelte områdeledere udtrykker lidt usikkerhed om, hvor stramt/bogstaveligt de skal fortolke de halvårige temaer som overskrift for de konkrete aktiviteter. Her er det vigtigt at understrege, at projektledelsens holdning er, at områdelederne i praksis har meget vide rammer for fortolkning af de halvårige temaer, og at det væsentligste udgangspunkt fortsat bør være, hvad de deltagende børn har behov

for/er parate til. Samtidig er der bred enighed blandt alle de involverede om, at det halve år, der eksplicit er afsat i begyndelsen af projektet til de temaer som handler om de allermost grundlæggende sociale og personlige kompetencer blandt børnene, i mange børns tilfælde er for kort tid. I praksis er det således nødvendigt at lade fokus på udvikling af disse kompetencer være et gennemgående, underliggende tema gennem hele projektperioden.

Forældrecafeer - oplagt et redefinere konceptet

- **Forældrecafeer:** Indholdsmæssigt er der stor variation mellem områderne med hensyn til hvordan denne aktivitet tilrettelægges. Tilrettelæggelsen afhænger dels af cafemedarbejderens egen kreativitet, dels af forældregruppens deltagelse/engagement – og som beskrevet ovenfor er der stor forskel fra område til område på, hvor stor en forældredeltagelse man hidtil har kunnet regne med. Af de gennemførte interview fremgår det, at der har været enkeltstående eksempler på, at forældrecafeer har fungeret stik mod hensigten (eksempelvis at de deltagende forældre efterfølgende er taget på værtshus sammen). Der er generelt en oplevelse blandt de interviewede af, at der er god grund til at overveje at redefinere konceptet til ”Det gode køkken”, der – som beskrevet ovenfor – er et fællesspisningsarrangement for børn, forældre samt alle ansatte og frivillige i området. ”Det gode køkken” er bevidst placeret i slutningen af måneden med henblik på (1) at muliggøre at børn og forældre kan deltage sammen, samt (2) at fremme incitamentet for forældrene til at deltage. Ud over at dette koncept sammenkobler forældreinddragelsen med projektets øvrige aktiviteter, har man i Københavnsområdet oplevet en række positive sideeffekter, som eksempelvis at forældrene oplever glæden ved at se deres børn fungere i denne type sammenhæng, at de ser børnenes positive relationer til projektmedarbejdere og til hinanden, etc. Således kan ”Det gode køkken” også give forældrene input og inspiration til deres eget samvær med deres børn.

Sommerlejr ✓

- **Den årlige sommerlejr/børnelejr:** Af alle datakilder fremgår det, at den årlige sommerlejr indholdsmæssigt har været tilrettelagt som planlagt. Eksempelvis var nogle af temaerne for børnelejr 2008 ”Olympiadedag”, ”Grønlandsk dag”, ”Vikingedag”, mv. – alle dage med tværgående fokus på tillidsøvelser og teambuildingøvelser, mv. Desuden giver de adspurgte, som har deltaget én eller begge gange (2007 og 2008) entydigt udtryk for, at de har oplevet denne aktivitet som en stor succes.

Familielejre ✓ - men behov for at afklare målgruppe-problematik

- **Familielejrene:** Den samme positive evaluering af indholdsmæssig tilrettelæggelse gælder de hidtil afholdte familielejre. Som tidligere nævnt bør der dog fremadrettet findes en løsning på den u hensigtsmæssige forskydning mellem målgruppen for hhv. ”Et godt liv i Danmark” og ASF Dansk Folkehjælps målgruppe, så man undgår eksklusion af enkeltdeeltagere og deres familier. Eftersom forældreinddragelsen i projektet i øvrigt er meget begrænset (der er udelukkende tale om inddragelse af forældrene via disse familielejre og forældrecafeer), er det evaluators anbefaling, at man gør en indsats for at sikre, at disse dele af projektet fungerer optimalt.

Korps af kontaktfamilier -
forsinket, men på rette
vej

- **Korps af kontaktfamilier:** Eftersom etableringen af korpset af kontaktfamilier endnu kun er under opstart, er det i skrivende stund ikke muligt at evaluere indholdet i alle de aktiviteter, der skal iværksættes for korpset (supervision, rådgivning og kursusafvikling). En grundigere indholdsmæssig evaluering heraf følger således først i 2009-rapporten. Som tidligere nævnt, har Foreningen dog netop afholdt introduktionskursus for de første 10 kontaktfamilier, hvor en psykolog holdt oplæg om tilknytningsteorier, mestringsstrategier mv., og satte fokus på de problemstillinger, der typisk opstår, når et fremmed barn bliver en del af ens egen familie. De deltagende oplevede introduktionskurset som virkelig givtigt. For de resterende 5 rekrutterede samt øvrige kommende kontaktfamilier er der planlagt introduktionskursus d. 25/4-09. Endelig er målet vedr. antal kontaktfamilier nu er realiseret på Sjælland, hvorfor Foreningen i dette område kan udrulle den fulde planlagte pakke af aktiviteter for kontaktfamilier. Fremadrettet er tanken således at bruge Sjælland som pilottest, hvor erfaringerne herfra kan komme de øvrige områders korps af kontaktfamilier til gode, når disse er fuldt etablerede. Indtil da planlægger Foreningen af følge kontaktfamilierne i de øvrige områder tæt via telefonisk kontakt og evt. hjemmebesøg.

Løbende opfølgning ✓ -
men nødvendigt at
prioritere fokus

- **Løbende opfølgning i tiden mellem øvrige aktiviteter:** Her ligger områdeledernes helt store udfordring. Den løbende opfølgning er en meget væsentlig, men i praksis undernormeret del af den samlede indsats. Områdeledernes arbejdsuge og generelle planlægning er således gennemgående præget af, at omfanget af behov for løbende opfølgning er en ubekendt faktor, som jævnlige truer med at vælte al anden planlægning, fordi det viser sig at være så tidskrævende. Det er både projektledelsens, områdeledernes og weekendmedarbejdernes oplevelse, at man ved formulering af den oprindelige projektbeskrivelse helt klart har undervurderet omfanget af denne aktivitet, og i praksis betyder det at områdelederne indholdsmæssigt oplever et behov for at prioritere mellem de forskellige typer opfølgning (se også afsnit 2.1.3). Det er dog evaluators indtryk, at indholdet i områdeledernes opfølgningsindsats på ingen måde afviger fra projektplanen, men alene, at der er tale om en prioriteret vægtning af indsatsen som følge af mangel på tid.

Fritidsaktiviteter - svært
at prioritere så højt som
ønsket

- **Fritidsaktiviteter:** Af ovenstående følger endelig, at det gennemgående er svært for områdeledere og weekendmedarbejdere at have ressourcer til at opprioritere bistand til børnenes deltagelse i fritidsaktiviteter. Flere af de gennemførte interview viser dog også konkrete eksempler på, hvordan behovet for hjælp til deltagelse i fritidsaktiviteter i nogle tilfælde løses: Eksempelvis er én af projektets frivillige samtidig fodboldtræner på et hold, hvor ét af børnene gerne vil gå. Da de samtidig bor i nærheden af hinanden, er det uproblematisk for den frivillige at tage barnet med til træning. Et andet eksempel er, at et barn ved første træningsgang opdager, at to af hans klassekammerater allerede går på holdet, og at de derfor kan følges, hvorved områdelederens påkrævede indsats bliver langt mindre end forventet.

2.2.3 Projektets konkrete, personalerettede aktiviteter

Krav/målsætninger

Projektbeskrivelsen indeholder ikke præcise specifikationer af indholdsmæssige krav til projektets personalerettede aktiviteter. Kravene følger mere indirekte af målsætningen om at lade projektet være et ensartet tilbud på tværs af landsdele (med deraf følgende behov for at **koordinere områdernes aktiviteter**), samt målsætningerne om at lade projektet være et helhedsorienteret, appellerende tilbud som tager afsæt i deltagerens særlige styrker og ressourcer, mv., og hvor den grundlæggende tilgang er af systemisk, miljøterapeutisk karakter (med deraf følgende behov for at sikre, at **områdelederne er fagligt og menneskeligt klædt på** til at levere sådan et tilbud). Endelig er der naturligvis et behov for at gennemføre **personaleplejende/-engagerende aktiviteter** for den store kreds af **frivillige**, som projektet i høj grad er baseret på.

Fakta/den aktuelle situation

Evalueringen af projektets personalerettede aktiviteter bygger på interview med projektledelse, områdeledere, weekendmedarbejdere, cafemedarbejdere og frivillige. På denne baggrund er vurderingen af de enkelte aktivitetstyper følgende:

Månedsmøder for områdelederne ✓

- **Månedlige heldagsmøder for områdelederne:** Disse månedlige heldagsmøder afholdes med deltagelse af projektledelsen samt de fem områdeledere. De bruges indholdsmæssigt til at koordinere de fem områders aktiviteter, dele positive og negative erfaringer, mv. Enkelte gange har møderne desuden haft tematiserede eksterne indslag. Endelig har man i 2008 besluttet at bruge dagen før det månedlige heldagsmøde på supervision for områdelederne. Både projektledelse og områdeledere oplever generelt møderne og supervisionsdelen som velfungerende og givtig, mens der har været lidt mere varierende succes med de eksterne indslag. De månedlige heldagsmøder opfylder således formålet om at koordinere aktiviteterne på tværs af områder, og det er evaluators oplevelse, at områdelederne også i praksis er klædt på til at kunne levere den efterspurgte indsats overfor deltagerne. Som tidligere nævnt bør det dog overvejes, om der er behov for at etablere et stærkere fælles sprog vedr. den systemiske, miljøterapeutiske tilgang som grundlæggende metode. Det væsentligste gennemgående spørgsmål er, om de månedlige heldagsmøder er tilstrækkelig professionel sparring, eller om man på anden vis kunne øge den faglig/professionelle masse i et projekt med den gældende geografiske spredning. Med andre ord: det er en udfordring for områdelederne, at deres nærmeste professionelle kolleger til daglig sidder fire andre steder i landet og at man kun ses én gang om måneden. De tidligere nævnte overvejelser og anbefalinger om at opnormere weekendmedarbejdernes timetal ude i de fem områder er fremsat med henblik på at overkomme samme.

Møder og personalepleje for øvrige personalegrupper - oplagt at bruge hinandens bedste erfaringer

- **Personalemøder og øvrige personaleplejende aktiviteter:** Personalemøder med deltagelse af områdeleder, weekendmedarbejder

og evt. frivillige afholdes efter varierende program og med varierende hyppighed i de fem områder. På baggrund af interviewdata står det klart, at weekendmedarbejdernes og de frivilliges engagement i projektet er størst i de områder, hvor personalemøderne afholdes med deltagelse af alle involverede og hvor områdelederen generelt prioriterer inddragelse af alle involverede i ideudvikling og planlægning af konkrete aktiviteter. Den forskellige praksis gælder også de personaleplejende aktiviteter i de fem områder, herunder traditioner for julefrokost, sommerfest mv. Men her udtrykker de interviewede weekendmedarbejdere og frivillige generelt stor tilfredshed med både indhold og omfang, om end nogle kunne ønske sig endnu mere socialt samvær i tiden mellem weekendkolonierne. Endelig har projektledelsen i efteråret 2008 afholdt en landsdækkende frivilligweekend med kombineret fagligt og socialt indhold. Omkring 25 frivillige fra hele landet valgte at deltage i arrangementet, som ifølge de interviewede deltagere og arrangørerne var en succes. På baggrund af de mange udsagn om, at flere områder oplever det som svært at sikre sig tilstrækkeligt engagement fra de frivillige, er det evaluators klare anbefaling at gentage frivilligweekenderne som tilbud til de involverede. I skrivende stund har Foreningen, som bekendt, netop har modtaget støtte fra uddannelsespuljen under Center for Frivilligt Socialt Arbejde til samme.

2.2.4 Samlet vurdering af projektets indhold, indsats og konceptintegritet

Sammenfatter vi ovenstående, så er det evaluators samlede vurdering af projektets indhold, indsats og konceptintegritet, at projektet indholdsmæssigt følger den oprindelige målsætning, og at der således opretholdes en høj grad af konceptintegritet. Dette er en central forudsætning for til slut at kunne vurdere, hvorvidt den planlagte indsats faktisk virker. Det er således meget positivt, at konceptintegriteten hidtil er opretholdt gennem hele perioden.

Væsentlige
opmærksomhedspunkter
vedr. indhold, indsats og
konceptintegritet

I vores optik er de væsentligste **opmærksomhedspunkter** følgerne:

- De påtænkte udviklingstiltag vedr. fremme af en fælles bevidsthed og et fælles sprog blandt områdelederne omkring faktisk gældende praksis er prisværdigt. Udviklingen af projektets tilgang/metode bør dog ske med respekt for den oprindelige model, hvis ambitionen fortsat skal være at gennemføre projekt "Et godt liv i Danmark" som en **modelafprøvning**.
- Indholdsmæssigt bør weekendkolonierne også fremadrettet tage **stærkt afsæt i de deltagende børn og unges behov og ressourcer**. Dette afsæt bør prioriteres på lige fod med de skiftende halvårslige temaer, idet det er en afgørende forudsætning for, at de halvårslige temaer kan lykkes.
- Inddragelsen af de deltagende børn og unges forældre begrænser sig til forældrecafeer og familieejre, hvorfor det må betragtes som afgørende nødvendigt at disse aktiviteter fungerer optimalt. Derfor anbefales det at **ændre forældrecafe-konceptet til "Det gode køkken"**, samt at sikre,

at **ingen af de deltagende børn og deres forældre udelukkes fra familielejrene** som følge af den gældende målgruffeforskydning mellem ”Et godt liv i Danmark” og ASF Dansk Folkehjælps målgruppe.

- Som også nævnt i afsnit 2.1.4, bør der fastholdes et fokus på områdeledernes arbejdsbyrde, særligt i forbindelse med det **løbende opfølgingsarbejde**. Om muligt kunne man med fordel opnormere weekendmedarbejdernes timetal med henblik på større aflastning af områdelederne.
- Ovenstående opnormering kunne også i et eller andet omfang afhjælpe problemstillingen omkring manglende **kritisk masse, faglig og kollegial sparring** i det daglige.
- Områdelederne kan med fordel bruge hinandens gode erfaringer med hensyn til **inddragelse af weekendmedarbejdere og frivillige** i ideudveksling og planlægning af weekendkolonier mv. Der tegner sig oplagte fordele ved at prioritere denne inddragelse højt.

3. Resultatevaluering

3.1 Output – umiddelbare resultater & effekter

Krav/målsætninger

Ifølge projektbeskrivelsen handler det første udviklingstrin om at skabe **kendskab til projektet og lyst til at deltage** blandt målgruppen.

Herefter drejer det sig om at **finde styrker og ressourcer** blandt deltagerne – med udgangspunkt i grønlandske børns fortrin hvad angår fysiske og motoriske kompetencer, fysisk udfoldelse, udeliv og oplevelser i naturen.

Det tredje udviklingstrin handler om at **udvikle deltageres historie/verbale og reflektive kompetencer**, dvs. forbedre deltageres evner til at udtrykke oplevelser, følelser og behov med ord.

Herefter flyttes fokus i det fjerde udviklingstrin til at dreje sig om at **opdage muligheder i deltageres nærmiljø**, herunder at give deltagerne kendskab til tilbuddenes eksistens/nærmiljøets muligheder samt at overkomme vanskeligheder med at bruge og overskue dansk infrastruktur.

Alle de forudgående udviklingstrin anses som forudsætninger for at bevæge sig videre til det femte udviklingstrin, der handler om at **bryde med isolationen** – både i form af at knytte venskaber med andre deltagere i projektet, men også med andre børn i nærmiljøet via faktisk benyttelse af de eksisterende tilbud. I det ”at bryde med isolationen” ligger en række mere individualiserede aktiviteter end i de foregående udviklingstrin, herunder at blive bevidst om egne ønsker og interesser, at få støtte til alle de praktiske foranstaltninger, såsom indmeldelse, kontingent, sportstøj, mental opbakning, støtte til at forstå dansk omgangsform, mv.

Endelig handler det sjette og sidste udviklingstrin om at **definere egne behov og drømme** – dvs. støtte til at give deltageres fremtidsdrømme form og hjælpe deltagerne med at opsøge viden om, hvordan de kan realiseres.

Støtten kunne eksempelvis bestå i hjælp til at konkretisere deltagernes uddannelsesønsker eller behov for en bedre mestring af hverdagsituationer i skole eller fritidsliv.

I det følgende har vi – på baggrund af tilgængeligt data – vurderet i hvilket omfang de hidtil er lykkedes at realisere målsætningerne i de første tre udviklingstrin, samt hvorvidt der er tegn på at målene med de efterfølgende udviklingstrin 4-6 vil lykkes i projektperioden.

Fakta/den aktuelle situation

Målet om kendskab og lyst til at deltage ✓

Hvad angår målsætningen for projektets første udviklingstrin – målet om at skabe **kendskab til projektet og lyst til at deltage** blandt målgruppen – så viser projektets aktuelle deltagersituation og det gældende engagement blandt de deltagende børn og unge, at projektet helt overordnet har realiseret dette mål, om end med behov for lidt særlig opmærksomhed på deltagerkredsen i Århus-området (se også afsnit 2.1.1). Således er den kvantitative målsætning om mellem 75 og 100 deltagere på landsplan opfyldt, ligesom deltagelsesgraden blandt de deltagende børn og unge i det store hele er tilfredsstillende.

Medregner vi områdeledernes besvarelse af spørgeskemaet vedr. projektets forandringsteori fra november 2008 samt FGBs egen opgørelse over resultater på mellemlangt sigt vedr. sammenbindende social kapital, får vi yderligere en række indikatorer på børnenes og forældrenes engagement. Her er det samlede billede, at hvor forældrene ikke i særlig høj grad deltager i de forældrerettede aktiviteter, så er der i det mindste næsten 70 % af dem, som faktisk besvarer invitationer og henvendelser. Omvendt afspejles børnenes stærke engagement i projektaktiviteterne ikke i deres initiativer over for områdelederen ind imellem kolonierne. Kun 34 % af børnene tager således kontakt. Hvorvidt dette kan tages som udtryk for lavt engagement eller ej, er imidlertid uklart. Således siger data ikke noget om, hvorvidt den faktiske kontakt-ratio er et udtryk for at børnene generelt *ikke oplever et behov* for kontakt til områdelederen i tiden mellem projektaktiviteterne, eller et udtryk for at børnene *ikke tager kontakt på trods af behov herfor*. Det eneste vi ved – jf. interviewdata – er, at *der er børn, som faktisk kontakter områdelederne, når de har et behov*, og for disse børns vedkommende er der således ikke tale om lavt engagement.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke
Besvarer familierne invitationer og henvendelser?	11 % (9)	33 % (27)	24 % (20)	27 % (22)	4 % (3)	1 % (1)
Tager barnet kontakt til dig mellem kolonierne?	2 % (2)	6 % (5)	26 % (21)	24 % (20)	41 % (34)	0 % (0)

Resultatmål – mellemlangt sigt	Indikatorer	Status november 2008
Barnet svarer og kontakter selv områdelederen	75 % af børnene kontakter om nødvendigt selv områdelederne	Samlet: 34 % I meget høj grad: 2 % I høj grad: 6 % I nogen grad: 26 %
Forældrene skaber netværk i positive rammer	Forældrene deltager i 50 % af forældrecafeerne	Samlet: 40 % Kbh: 30 % Årh: 23 % Ode: 42 % Aal: 38 % Esb: 57 %
Forældrene får erfaring med, hvad positive oplevelser kan gøre for familielivet	75 % af forældrene deltager på mindst to familieejre i projektperioden	63 %

Samlet set er det evaluators oplevelse, at målsætningen om at skabe kendskab til projektet og lyst til at deltage i hovedtræk er realiseret blandt børn og unge, som jo er projektets direkte målgruppe – men samtidig at der er plads til forbedring hvad angår forældrenes engagement.

Målet om at finde deltagernes styrker og ressourcer ✓

Målsætningen med projektets andet udviklingstrin – målet om at **finde styrker og ressourcer** blandt deltagerne (med særligt udgangspunkt i grønlandske børns fortrin hvad angår fysiske og motoriske kompetencer, fysisk udfoldelse, udeliv og oplevelser i naturen) – så viser såvel interviewdata som programmer for afholdte og planlagte weekendkolonier mv., at der er stærkt fokus herpå i planlægningen af aktiviteterne. Ifølge områdeledere, weekendmedarbejdere og frivillige lykkes det også i vidt omfang at hjælpe børnene til en større opmærksomhed om egne styrker og ressourcer. Eksempelvis svarer områdelederne i knap 90 % af tilfældene, at de deltagende børn og unge i nogen, høj eller meget høj grad kan bruge deres evner og potentialer inden for projektets aktiviteter (områdelederne besvarelse af spørgeskema vedr. forandringsteori, november 2008).

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke
Kan barnet bruge egne evner og potentialer inden for projektets aktiviteter?	10 % (8)	30 % (25)	46 % (38)	11 % (9)	0 % (0)	2 % (2)

Målet om at udvikle deltagernes historie, refleksive og verbale kompetencer - under realisering, men det kræver tid...

Målsætningen med projektets tredje udviklingstrin – målet om at **udvikle deltagernes historie** og deres **verbale og refleksive kompetencer** (dvs. forbedre deltagernes evner til at udtrykke oplevelser, følelser og behov med ord) – er ifølge alle datakilder noget man arbejder meget målrettet med, men samtidig også en målsætning som er svær at realisere inden for så kort en tidshorizont.

Ifølge områdeledernes besvarelse af spørgeskema vedr. forandringsteori, november 2008, så er status ved udgangen af projektets 3. halvår, at knap 80 % af de deltagende børn og unge i nogen, høj eller meget høj grad kan give udtryk for helt konkrete ønsker og behov (sult, tørst, mv.), mens 60 % i nogen, høj eller meget høj grad kan udtrykke mere abstrakte ønsker og behov, og kun lige godt 40 % af børnene i et eller andet omfang kan reflektere over egne ønsker og behov. Sættes ambitionsniveauet lidt højere, dvs. fokuserer vi på hvor stor en andel, der i høj eller meget høj grad kan udtrykke egne ønsker og behov mv., så er status markant ringere – kun 47 % kan udtrykke konkrete behov, kun 26 % kan udtrykke mere abstrakte behov og kun 17 % kan reflektere over egne ønsker og behov.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke
Kan barnet give udtryk for konkrete ønsker og behov? (fx jeg er sulten/tørstig, må jeg gå ud at lege, etc.)	15 % (12)	32 % (26)	32 % (26)	16 % (13)	1 % (1)	5 % (4)
Kan barnet give udtryk for ønsker og behov? (fx jeg vil ikke hjem, jeg vil gerne være sygeplejerske, etc.)	4 % (3)	22 % (18)	34 % (28)	32 % (26)	2 % (2)	6 % (5)
Kan barnet reflektere over egne ønsker og behov? (fx jeg vil ikke hjem fordi min mor er sur, etc.)	2 % (2)	15 % (12)	24 % (20)	40 % (33)	9 % (7)	10 % (8)

At projektdeltagelsen gør en positiv forskel for i hvert fald en del af børnene vidner deres læreres spørgeskemabesvarelser imidlertid om:

	Ja, i høj grad	Ja, lidt	Ingen forandring	Nej, negativ forandring	Ved ikke
Oplever du en positiv forandring i barnets fortælleevne/fortællelyst?	19 % (6)	22 % (7)	22 % (7)	3 % (1)	34 % (11)

Der er således al mulig grund til også fremadrettet at lade denne målsætning gennemsyre de aktiviteter, der planlægges for de deltagende børn og unge. I evaluators optik er der ikke noget modsætningsforhold imellem at fastholde et fokus på udvikling af disse kompetencer og samtidig iværksætte aktiviteter under de halvårslige temaer, der gælder for 4., 5. og 6. halvår.

Målet om at opdage muligheder i eget nærmiljø - realisering påbegyndt

Målsætningen med projektets fjerde udviklingstrin – målet om at deltagerne skal **opdage muligheder i deres nærmiljø**, herunder at give dem kendskab til tilbuddenes eksistens/nærmiljøets muligheder samt at overkomme vanskeligheder med at bruge og overskue dansk infrastruktur – skal efter

planen realiseres i løbet af projektets 3. og 4. halvår. I skrivende stund er indsatsen for at realisere denne målsætning altså ikke afsluttet, men én af de væsentlige forudsætninger for at realisere målet er dog pt. nogenlunde indfriet. Således kan 93 % af de børn, som aldersmæssigt bør kunne det, faktisk om nødvendigt selv tage offentlige transportmidler (jf. FGB's egen opgørelse over resultater på mellemlangt sigt vedr. sammenbindende social kapital). Samtidig viser områdeledernes besvarelse af spørgeskema vedr. forandringsteori, november 2008, at 90 % af børnene i nogen, høj eller meget høj grad fungerer i ud-af-huset-aktiviteter, hvilket er en tilsvarende vigtig forudsætning for at kunne bruge nærmiljøets muligheder.

Resultatmål – mellemlangt sigt	Indikatorer	Status november 2008
Barnet kan selv tage offentlige transportmidler til projektets aktiviteter	95 % af de børn, der aldersmæssigt bør kunne det, kan om nødvendigt selv tage offentlige transportmidler	93 %

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke
Fungerer barnet i ud-af-huset aktiviteter?	13 % (11)	37 % (30)	40 % (33)	9 % (7)	0 % (0)	1 % (1)

Målet om at bryde med isolationen - under realisering, men hidtil primært internt blandt deltagerne

Som nævnt indledningsvis, må alle de forudgående udviklingstrin anses som forudsætninger for at bevæge sig videre til det femte udviklingstrin, hvor målet er at deltagerne skal **bryde med isolationen** – både i form af at knytte venskaber med andre deltagere i projektet, men også med andre børn i nærmiljøet via faktisk benyttelse af de eksisterende tilbud. Som allerede nævnt i kapitel 2, så er mange børn på den ene side allerede nu begyndt at knytte venskaber til andre børn internt i projektet (som dog næsten udelukkende begrænser sig til social kontakt i forbindelse med projektaktiviteter). Kun lige godt 20 % af de deltagende børn og unge har således ifølge områdelederne endnu ikke knyttet venskaber til andre børn i projektet. Et tilsvarende opmuntrende billede får man, hvis man spørger til børnenes relationer til områdelederne eller andre voksne i projektet.

	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke
Har barnet knyttet venskaber med andre børn i projektet?	13 % (11)	39 % (32)	24 % (20)	18 % (15)	2 % (2)	2 % (2)
Oplever du, at du og barnet har en bæredygtig relation?	10 % (8)	38 % (31)	40 % (33)	11 % (9)	0 % (0)	1 % (1)
Har barnet en tillidsfuld relation til dig eller weekendmedarbejderen?	9 % (7)	43 % (35)	40 % (33)	7 % (6)	0 % (9)	1 % (1)
Har barnet relationer til andre voksne i projektet (fx frivillige/kontaktfamilier)?	4 % (3)	21 % (17)	28 % (23)	16 % (13)	13 % (11)	18 % (15)

På den anden side er det i praksis vanskeligt for områdelederne at støtte børnene tilstrækkeligt meget i forhold til at knytte relationer uden for projektregi. Ikke desto mindre viser børnenes besvarelser af spørgeskemaet fra sommerlejren 2008, at projektdeltagelsen har gjort en positiv forskel i forhold til børnenes relationer til klassekammerater og til det at gå i skole i det hele taget. Kun en lille del af børnene (6) har svaret, at de oftere er sammen med klassekammerater efter skoletid efter at de er startet i projektet, og kun 11 ud af de 45 børn, der har svaret, gik på daværende tidspunkt til en fritidsaktivitet. Men fælles for hovedparten af børnene er, at de er blevet gladere for at gå i skole:

	Meget bedre	Bedre	Det samme	Dårligere	Meget dårligere	Ved ikke
Er det blevet bedre at gå i skole efter at du er startet i projektet?	20 % (9)	40 % (18)	29 % (13)			11 % (5)
Synes du selv, at du fagligt klarer dig bedre i skolen efter at du er startet i projektet?	13 % (6)	31 % (14)	36 % (16)	2 % (1)		18 % (8)
Har du fået det bedre med dine klassekammerater efter at du er startet i projektet	27 % (12)	20 % (9)	33 % (15)	4 % (2)	2 % (1)	
Har du fået det bedre efter at du er startet i projektet?	13 % (6)	31 % (14)	33 % (15)	13 % (6)	2 % (1)	

	Hele tiden	Det meste af tiden	En hel del af tiden	Noget af tiden	Lidt af tiden	På intet tidspunkt	Ved ikke
Tænk på den sidste måneds tid: Har du følt dig glad?	29 % (13)	27 % (12)	11 % (5)	18 % (8)	2 % (1)	4 % (2)	9 % (4)

Denne positive udvikling understøttes i et eller andet omfang også af de spørgeskemabesvarelser, vi har fra de deltagende børns lærere:

	Ja, i høj grad	Ja, lidt	Ingen forandring	Nej, negativ forandring	Ved ikke
Oplever du en generel positiv forandring for barnet efter dets start i "Et godt liv i Danmark"?	13 % (4)	13 % (4)	19 % (6)	0 % (0)	56 % (18)

At områdelederne ikke har mange ledige ressourcer til at støtte børnene i deres eksterne relationsdannelse følger naturligt af det arbejdspress, der er beskrevet i kapitel 2. Evaluators anbefaling er derfor, at lade fokus på dette mere eksternt rettede element i målsætningen om at bryde med isolationen fylde stadig mere i de senere faser af projektet, hvor de mere basale problemstillinger formentlig vil være imødekommet/overkommet.

Målet om at definere egne behov og drømme - endnu ikke påbegyndt målrettet realisering

Endelig er målet med sjette og sidste udviklingstrin, at deltagerne skal blive bedre til at **definere egne behov og drømme**, herunder også at opsøge viden om, hvordan de kan realiseres. Konkrete eksempler på sådan en støtte kunne være hjælp til at konkretisere deltagerens uddannelsesønsker eller behov for en bedre mestring af hverdagssituationer i skole eller fritidsliv. Realiseringen af denne målsætning er først planlagt til projektets sidste faser, hvorfor vi hverken har særligt fokus eller særligt mange data herom ved denne første evaluering. At områdelederne heller ikke i praksis endnu har stort fokus på denne målsætning afspejler sig da også blandt andet i områdeledernes prioritering af uddannelsesvejledning for de ældste deltagere: Kun 3 ud af de 15 deltagere, der på sommerlejren 2008 var 15 år eller derover, havde på daværende tidspunkt oplevet at være blevet vejledt med hensyn til uddannelsesmuligheder.

3.1.2 Samlet vurdering af projektets foreløbige resultater

Sammenfatter vi ovenstående, så er det evaluators samlede vurdering af projektets foreløbige resultater, at projektet er på rette vej – både med den indsats der iværksættes, og med de faktisk realiserede resultater i forhold til projektplanen.

Væsentlige opmærksomhedspunkter vedr. resultater

I vores optik er de væsentligste **opmærksomhedspunkter** følgerne:

- Der er fortsat plads til forbedring hvad angår **forældrenes engagement** i projektet
- Der er behov for fortsat at støtte de deltagende børn og unge i **på eget initiativ at kunne tage kontakt til områdelederen**, hvis behovet for hjælp/kontakt skulle opstå
- Det er oplagt at **lade målsætningen om at forbedre deltagerens verbale og reflektive kompetencer gennemsyre alle de resterende halvårstemaer**. Uanset ambitionsniveau er der fortsat en gruppe deltagere, som ikke mestrer disse færdigheder tilstrækkeligt – og sådanne verbale og reflektive kompetencer må nødvendigvis anses for at være afgørende forudsætninger for de fremadrettede udviklingstrin/mål
- Når områdeledernes ressourcer tillader det, er det oplagt at fokusere yderligere på at støtte deltagerne i deres **relationsdannelse til andre**, særligt andre uden for projektregi.

3.2 Outcome – langsigtede resultater & effekter

Eftersom projekt ”Et godt liv i Danmark” i skrivende stund netop har afsluttet sit 3. ud af i alt 6 halvårsperioder, kan sandsynligheden for at projektet faktisk *skaber* langsigtede resultater og effekter endnu ikke vurderes tilstrækkeligt sikkert.

Ikke desto mindre tyder alle hidtil indsamlede data på, at *forudsætningerne* for at kunne skabe sådanne langsigtede resultater og effekter i det store hele ser ud til at være til stede. Hvis de fremhævede opmærksomhedspunkter og anbefalinger tages til efterretning, er det endvidere evaluators klare forventning, at sandsynligheden for sådanne varige resultater/effekter forøges yderligere.

4. anbefalinger

På baggrund af ovenstående 2008-evaluering af projekt ”Et godt liv i Danmark” har vi i det følgende sammenfattet, hvad vi ser som de væsentligste opmærksomhedspunkter i forhold til projektets videre fremdrift. Alle anbefalinger er således fremsat med henblik på at understøtte projektets fortsatte konceptintegritet samt realiseringen af projektets målsætninger og succeskriterier.

4.1 anbefalinger vedr. projektets input og fremdrift

Evaluators samlede vurdering af projektets input og fremdrift er, at projektet er velorganiseret og velbemandet på stort set alle fronter, at deltagerkredsen samlet set opfylder såvel krav om kvantitet som målgruppekriterier, at det er i fuld fremdrift og nogenlunde følger planen.

I vores optik er de væsentligste opmærksomhedspunkter vedr. projektets input og fremdrift følgende:

Væsentlige
opmærksomhedspunkter
vedr. input og fremdrift

- **Deltagerantallet i Århus-området** bør vies lidt ekstra opmærksomhed.
- Der bør generelt sættes fokus på at højne **forældreengagementet** i de forældrerettede aktiviteter – eksempelvis ved at ændre **konceptet for forældrecafeerne**, så forældreinddragelsen ikke er afkoblet fra de øvrige projektaktiviteter.
- **Bemandingssituationen i Esbjerg-området** bør afklares.
- Der bør fastholdes et fokus på **områdeledernes arbejdsbyrde**. Om muligt kunne man med fordel opnormere weekendmedarbejdernes timetal med henblik på større aflastning af områdelederne.
- Områdelederne bør dele og bruge hinandens bedste erfaringer vedrørende **rekruttering og fastholdelse af frivillige**. Behovet for pleje og fastholdelse af frivillige forventes til dels imødekommet via

Foreningens netop iværksatte arbejde med udvikling af en decideret frivilligpolitik – dog med det forbehold, at politikken også skal implementeres i praksis, hvis den skal have effekt.

- Det bør understreges overfor områdelederne, at **de halvårige temaer skal forstås som en ramme**, hvor inden for man har lov at være kreativ – og at områderne gerne må dele og bruge hinandens gode ideer og erfaringer.
- Hvad angår familielejrene, så bør det afklares hvorvidt der kan findes **finansiering** til de børn/unge i projekt ”Et godt liv i Danmark”, hvis familier **falder uden for ASF Dansk Folkehjælps målgruppe** for deltagelse i familielejrene.

4.2 anbefalinger vedr. indhold, indsats og konceptintegritet

Evaluators samlede vurdering af projektets indhold, indsats og konceptintegritet er, at projektet indholdsmæssigt følger den oprindelige målsætning, og at der således opretholdes en høj grad af konceptintegritet. Dette er en central forudsætning for til slut at kunne vurdere, hvorvidt den planlagte indsats faktisk virker. Det er således meget positivt, at konceptintegriteten hidtil er opretholdt gennem hele perioden.

I vores optik er de væsentligste opmærksomhedspunkter vedr. projektets indhold, indsats og konceptintegritet følgende:

Væsentlige opmærksomhedspunkter vedr. indhold, indsats og konceptintegritet

- De påtænkte udviklingstiltag vedr. fremme af en fælles bevidsthed og et fælles sprog blandt områdelederne omkring faktisk gældende praksis er prisværdigt. Udviklingen af projektets tilgang/metode bør dog ske med respekt for den oprindelige model, hvis ambitionen fortsat skal være at gennemføre projekt ”Et godt liv i Danmark” som en **modelafprøvning**.
- Indholdsmæssigt bør weekendkolonierne også fremadrettet tage **stærkt afsæt i de deltagende børns og unges behov og ressourcer**. Dette afsæt bør prioriteres på lige fod med de skiftende halvårige temaer, idet det er en afgørende forudsætning for, at de halvårige temaer kan lykkes.
- Inddragelsen af de deltagende børns og unges forældre begrænser sig til forældrecafeer og familielejre, hvorfor det må betragtes som afgørende nødvendigt at disse aktiviteter fungerer optimalt. Derfor anbefales det at **ændre forældrecafe-konceptet til ”Det gode køkken”**, samt at sikre, at **ingen af de deltagende børn og deres forældre udelukkes fra familielejrene** som følge af den gældende målgruppeforskydning mellem ”Et godt liv i Danmark” og ASF Dansk Folkehjælps målgruppe.
- Som også nævnt i afsnit 2.1.4, bør der fastholdes et fokus på områdeledernes arbejdsbyrde, særligt i forbindelse med det **løbende opfølgingsarbejde**. Om muligt kunne man med fordel opnormere

weekendmedarbejdernes timetal med henblik på større aflastning af områdelederne.

- Ovenstående opnormering kunne også i et eller andet omfang afhjælpe problemstillingen omkring manglende **kritisk masse, faglig og kollegial sparring** i det daglige.
- Områdelederne kan med fordel bruge hinandens gode erfaringer med hensyn til **inddragelse af weekendmedarbejdere og frivillige** i ideudveksling og planlægning af weekendkolonier mv. Der tegner sig oplagte fordele ved at prioritere denne inddragelse højt.

4.3 anbefalinger vedr. resultater

Evaluators samlede vurdering af projektets foreløbige resultater er, at projektet er på rette vej – både med den indsats der iværksættes, og med de faktisk realiserede resultater i forhold til projektplanen.

I vores optik er de væsentligste opmærksomhedspunkter vedr. projektets realisering af resultater følgende:

Væsentlige
opmærksomhedspunkter
vedr. resultater

- Der er fortsat plads til forbedring hvad angår **forældrenes engagement** i projektet
- Der er behov for fortsat at støtte de deltagende børn og unge i **på eget initiativ at kunne tage kontakt til områdelederen**, hvis behovet for hjælp/kontakt skulle opstå
- Det er oplagt at **lade målsætningen om at forbedre deltageres verbale og refleksive kompetencer gennemsyre alle de resterende halvårstemaer**. Uanset ambitionsniveau er der fortsat en gruppe deltagere, som ikke mestrer disse færdigheder tilstrækkeligt – og sådanne verbale og refleksive kompetencer må nødvendigvis anses for at være afgørende forudsætninger for de fremadrettede udviklingstrin/mål
- Når områdeledernes ressourcer tillader det, er det oplagt at fokusere yderligere på at støtte deltagerne i deres **relationsdannelse til andre**, særligt andre uden for projektregi.

5. Datagrundlag

Datagrundlaget for 2008-evalueringen af projekt ”Et godt liv i Danmark” er nedenfor opsummeret i tabelform.

	Proces- evaluering: Input, fremdrift	Proces- evaluering: Indhold, indsats, konceptintegritet	Resultat- evaluering: Foreløbige resultater
Evaluering af forprojekt (rapport)		X	
Forandringsteori		X	
Projektplan/ projektbeskrivelse	X	X	X
Spørgeskema vedr. hvert enkelt barn, besvaret af områdelederne – status november 2008		(x)	X
Karakteristik af målgruppen – områdeledernes vurdering af børnene, november 2008	X		
Deltagelsesprocent – kolonier og aktivitetsdage	X		
Programmer for weekendkolonier, aktivitetsdage, sommerlejre og familielejre	X	X	
Børnespørgeskema sommerlejr 2008		X	X
Lærerspørgeskema november 2008	(x)		X
Områdeledernes startinterview med samtlige børn	(x)	(x)	(x)
Interview med projektledelse	X	X	X
Interview med områdeledere	X	X	X
Interview med weekendmedarbejdere, frivillige og cafemedarbejdere	X	X	X

Som det fremgår, bygger evalueringen af projektets **input og fremdrift** dels på områdeledernes løbende registreringer af deltagerantal til de enkelte aktiviteter, samt deres opgørelser over planlagte/gennemførte aktiviteter. Hertil kommer sekretariatets registreringer af antal rekrutterede hhv. tildelte kontaktfamilier samt øvrig skriftlig dokumentation vedr. projektets bemanning (dvs. dets professionelle og frivillige personalesammensætning), dets fremdrift i forhold til projektkalenderen, forbrug af midler, mv.. Endelig bygger denne del af evalueringen på interview med projektledelsen samt områdelederne.

Tilsvarende bygger evalueringen af projektets **indsats og konceptintegritet** på fokusgruppeinterview med de fem områdeledere, et interview med projektledelsen samt telefoniske interview med 6 repræsentanter for de timelønnede weekendmedarbejdere og cafemedarbejdere samt frivillige, som er tilknyttet projektets forskellige aktiviteter. Desuden inddrages programmerne for de afholdte aktiviteter i 2008.

Endelig bygger den foreløbige **resultatvurdering** på områdeledernes vurdering af alle børn, deres indsamling af korte spørgeskemaer blandt børnene på den årlige sommerlejr samt FGBs indhentelse af spørgeskemabesvarelser fra børnenes folkeskolelærere. Desuden har vi inddraget resultatvurderinger fra de gennemførte interview med projektledelse, områdeledere samt weekendmedarbejdere og frivillige. Disse data forventes at være tilstrækkelige til en umiddelbar konstatering af kortsigtede resultater/output – dvs. at deltagerne har fået det anderledes (langs såvel ydre som indre resultat-dimensioner)⁷.

⁷ Spørgsmålsformuleringerne i de løbende spørgeskemaundersøgelser på sommerlejrene samt områdeledernes start- og slutinterview med de deltagende børn afdækker primært de såkaldt "ydre" resultater, mens de "indre" resultater bedst afdækkes via decideret individuel observation. Der er dog ikke ressourcer til at foretage en sådan individuel observation inden for rammerne af denne evaluering, hvorfor vi blot må søge at tage højde for denne skævhed i spørgeskema- og interviewdata, når vi fortolker resultaterne.